

Afhøring af forurettede i partnervoldssager

*En kriminologisk undersøgelse af voldsudsatte
kvinders oplevelser med politiet*

Liv Brandt Larsen - Gruppe 11

Specialeafhandling

10. semester 2021

Kriminologi, Aalborg Universitet

Antal ord: 22.893 af 23.000

Vejleder: Sune Qvotrup Jensen

Tro og loveerklæring

Tro- og loveerklæring

Det erklæres herved på tro og love, at jeg egenhændigt og selvstændigt har udformet nærværende projekt. Alle citater i teksten er markeret som sådanne, og projektet eller væsentlige dele af det har ikke tidligere været fremlagt i anden bedømmelsessammenhæng.

Jeg er bekendt med reglerne for eksamenssnyd, herunder også plagiering og har læst Aalborg Universitets regler på:

<https://www.aau.dk/uddannelser/studievejledning/regler/plagiat>

Jeg er bekendt med, at overtrædelse af reglerne vil blive indberettet for rektoratet og i sidste ende kan ende med bortvisning.

Endelig står jeg inde for, at antal ord anført på forsiden stemmer overens med virkeligheden.

Forord

Nærværende speciale er udarbejdet i samarbejde med Nordjyllands Politi. Specialet er derfor udarbejdet med den indgangsvinkel at specialeundersøgelsen og resultatet skal være gavnligt og tilbyde viden, der også er relevant for politiet. I den forbindelse vil jeg takke Nordjyllands Politi for deres samarbejdsvillighed i forbindelse med interesse for problemstillingen omhandlende partnervold og forurettedes oplevelser af afhøringsituationen.

En særlig tak skal lyde til specialets informanter for at stille op til interviews. Jeg har stor respekt for jeres mod til at dele jeres historier. Jeres fortællinger er essentielle specialet. Tak også til eksperterne fra Danner og Lev Uden Vold for at stille op til interviews og validering af specialeundersøgelsen.

Endeligt tak til min vejleder Sune Qvotrup Jensen for at stå til rådighed, rådgive og vejlede mig konstruktivt gennem specialeprocessen.

Abstract

The focus of this criminological thesis is intimate partner violence. More specifically the paper aims to research what victims of intimate partner violence experience as important, for their sense of trust and satisfaction when reporting the crime to the police. This paper is written in cooperation with the police department 'Nordjyllands Politi'. The research question, that this paper aims to answer is as following: *"Which factors are for victims of intimate partner violence of importance for their trust in the police and their experienced security in a victim questioning situation? In this regard what does further complicate the victim's sense of trust and security when being questioned by the police?"*. To elaborate, explore and answer the research question, this thesis study has incorporated both structural and micro sociological theoretical perspectives. The structural theoretic perspectives are on systematic violence and a feministic perspective on gender violence as linked with the patriarchal structures of a society. The micro sociological theoretical perspectives include Wemmers and Cyrs procedural justice, Goffman's theory on stigma and Scheff's theory of shame. The empirical findings are based on interviews with women who have reported intimate partner violence to the police. This thesis applies the abductive method, where deductive and inductive elements are combined to continuously describe and unfold the different nuances and complexity of the phenomenon. To shortly sum up the thesis results, it became clear that the factors that the women assessed as of importance to their trust and satisfaction with the police questioning are multiple and on different levels. Firstly, it is of importance, how the women perceive the treatment they received. They expected being treated with dignity and a non-blaming approach to their case and with a professional interest for their case. Furthermore, it was of importance for them, that they experienced an understanding in relation to that they have been through something, that for them was perceived as transgressive, no matter the difficulty proving it in the justice system. Secondly there are underlying structures in regard to the danish society and police practice, that complicates the process and understanding of which these women, which translates to their experience of being acknowledged as "real" victims, who cannot be blamed for their abuse. Thirdly the victims point to a balance of the fact oriented neutral officer and the sympathetic officer as of importance. This dual role expectation which also exists on an institutional level is embedded in the police questioning, where the officer needs to be both objective and neutral while being sympathetic and show their understanding. This complicates the process and the clarity of the officer's role in the questioning. In this regard, there occurs an increased risk of victim's dissatisfaction based on the divergent roles and behaviors there is expected of the officer.

Indholdsfortegnelse

FORORD	3
ABSTRACT	4
1. INDLEDNING	7
1.1 KRIMINOLOGISK RELEVANS	8
1.2 EN KØNNET VOLDSPROBLEMATIK	10
1.3 POLITIETS INTERESSE	11
1.4 AFHØRINGSSITUATIONEN	12
1.5 BEGREBSAFKLARING	13
2. PROBLEMFORMULERING	15
3. TEORI	16
3.1 STRUKTURELLE TEORETISKE PERSPEKTIVER	16
3.1.1 Systemisk vold.....	16
3.1.2 Feministisk forståelse af partnervold	17
3.2 SEKUNDÆR VIKTIMISERING OG PROCEDURAL JUSTICE	18
3.3 STIGMATISERING AF VOLDSDUDSATTE KVINDER.....	20
3.4 SKAMFØLELSENS SOCIALE KARAKTER.....	21
3.5 DISKUSSION AF TEORETISK SAMSPIL	24
4. METODE	25
4.1 FORSKNINGSDESIGN	25
4.2 ADAPTIV TILGANG	26
4.3 MIN EGEN TILKNYTNING TIL FELTET.....	27
4.3.1 Praktik og specialetilknytning	27
4.3.2 Min personlige historik.....	28
4.4 INDLEDENDE INTERVIEWS MED POLITIBETJENTE.....	29
4.5 BRUG AF EKSPERTINTERVIEWS SOM VALIDERING AF SPECIALETS ANALYTISKE FUND.....	31
4.6 SEMISTRUKTUREREDE INTERVIEWS MED DE FORURETTEDE	32
4.6.1 Interviewguide	33
4.6.2 Præsentation af informanter.....	34
4.6.3 Adgang til feltet - Kvinder der har anmeldt voldt	35
4.7 ETISKE OVERVEJELSER	36
4.8 TRANSSKRIBERING.....	38
4.9 KVALITETSKRITERIER	39

5. KODNING OG ANALYSESTRATEGI.....	41
6. ANALYSE.....	42
6.1 FORUD FOR ANMELDELSEN	42
6.1.1 Fortællingerne om Politiet	42
6.1.2 Kvindernes forventninger til Politiet	43
6.2 KVINDERNES OPLEVELSE AF AFHØRINGSSITUATIONEN.....	45
6.2.1 Bebrejdelser og følelsen af at blive pålagt skyld.....	45
6.2.2 Anerkendelse.....	47
6.3 SKAMMEN	50
6.3.1 Oplevelsen af skam og sekundær viktimering.....	50
6.3.2 Håndteringsstrategier i forbindelse med skam.....	51
6.4 KVINDERNES OPLEVEDE BEHOV I ANMELDELSESSITUATIONEN	54
6.4.1 Informanternes positive oplevelser.....	54
6.4.2 At blive hørt	55
6.4.3 Information og gennemsigtighed.....	57
6.4.4 Kritiske spørgsmål.....	58
6.4.5 Det objektive overfor det sympatiske.....	59
6.5 KØN I AFHØRINGSSITUATIONEN	62
6.6 PSYKISK VOLD SOM SVÆR KATEGORI	63
6.6.1 Oplevede juridiske fejl.....	63
6.6.2 Håndtering af anmeldelser om psykisk vold.....	64
7. DISKUSSION.....	66
8. KONKLUSION	68
9. REFLEKTERENDE PERSPEKTIVERING I FORHOLD TIL PRAKSIS	70
HENSYNET TIL SAGEN.....	70
HENSYNET TIL OFFERET	71
LITTERATURLISTE.....	72

1. Indledning

Det skønnes, at der i Danmark er omkring 38.000 kvinder og 19.000 mænd, der årligt udsættes for fysisk partnervold (Statens Institut for Folkesundhed, 2018:8). Udover dette vurderes tallene for psykisk partnervold at være mere end dobbelt så høje. Problemstilling om partnervold er kompleks, omdiskuteret og aktuelt i fokus både hos politiet, medierne og på det politiske område.

En global undersøgelse fra FN viser en stigning i antallet af drab på kvinder (UNODC, 2018:10ff). Mere end hver tredje kvindedrab er begået af en nuværende eller tidligere partner (Ibid; Information, 2019). Selvom den overordnede statistik peger på en tendens til færre drab i samfundet, gælder dette ikke kvindedrab. Antallet af kvindedrab er siden 2012 steget, og disse udgør derfor en større andel af det samlede antal drab (ibid.). I Danmark dræbes gennemsnitligt 12 kvinder af deres nuværende eller tidligere partner hvert år. Der er i perioden 1992-2016 begået 536 drab på kvinder. Af dem var gerningspersonen i 298 af tilfældene kvindens nuværende eller tidligere partner. Partnerdrab er den kategori af drab, der har den største kønsdifferentiering. Ud af 376 partnerdrab begået i perioden 1992-2016 i Danmark var offeret i 298 af dem en kvinde. Det svarer til 79.3% af tilfældene. Der ses altså en partnerdrabsrate med kvindelige ofre på 0,44 pr. 100.000 indbyggere (Thomsen et al., 2019:276f).

Ifølge undersøgelsen “Forebyggelse af drab og dødelig vold i nære relationer”, der har kortlagt alle partnerdrab i Danmark fra 2009-2011, er der i 75% af partnerdrabssagerne registreret psykisk vold forud for drabet (Rasmussen et al. 2016:15ff; Danner 2021:3). Forudgående psykisk vold er karakteristisk for denne type drab. En anden karakteristika for partnerdrab er, at drabet oftest bliver begået efter en længerevarende relation. Det er derfor muligt at identificere risikofaktorer forud for partnerdrab. Da der ofte forekommer vold inden selve drabet, vil politiet i flere tilfælde have haft kontakt til offeret, inden hun bliver dræbt. For at forebygge partnerdrab er det derfor af betydning, at politiet kender risikofaktorer, og har viden om, hvordan de kan håndtere denne type kriminalitet.

Politiet har i 2019 udarbejdet en tryghedsundersøgelse, hvor fokus er at måle borgernes tryghed og tillid til politiet. I forlængelse af denne er der også udarbejdet en tilfredshedsundersøgelse blandt borgere udsat for kriminalitet i forhold til politiets håndtering af sagerne. Denne viser, at der opleves utilfredshed blandt kriminalitetsramte borgere, og at utilfredsheden er særligt stor blandt de borgere, der har været udsat for vold (Rigspolitiet, 2020:1f). Den generelle utilfredshed blandt

kriminalitetsramte borgere er på 20%, mens utilfredsheden blandt de borgere, der har været udsat for vold og voldtægt, er henholdsvis 34% og 47%.

21% af volds ofre vurderer ikke, at deres anmeldelse blev taget seriøst, for voldtægts ofre er den andel 22%, mens det for kriminalitetsramte borgere generelt er 13%. Utilfredsheden med politiets modtagelse af anmeldelser for vold og voldtægt er altså signifikant større end for kriminalitet generelt (ibid.). Det er derfor relevant at undersøge, hvordan anmeldelsessituationerne for volds ofre forløber. Dette for at få viden om, hvordan man kan øge tilfredsheden med politiets håndtering, også for denne type forurettede, og dermed øge retsfølelsen og den generelle tillid til politiet.

Alle har ret til et liv uden vold, og derfor skal vi sikre den rette hjælp, skulle man blive udsat for vold. Dette for at mindske sandsynligheden for efterfølgende voldelige episoder, samt for at sikre retfærdighed for offeret. Formålet med nærværende speciale er at undersøge, hvad der for ofre for partnervold vurderes af betydning for deres oplevelse af tillid og tryghed i mødet med politiet.

1.1 Kriminologisk relevans

Området omkring vold er komplekst, og den kulturelle og samfundsmæssige forståelse og anerkendelse af partnervold som kriminelt er i udvikling. At lovgivningen flytter sig på området, ses blandt andet af indførelsen af straffelovens paragraf §243 om psykisk vold, der trådte i kraft 1. april 2019 (Lev Uden Vold, 2019).

Den nye samtykkebaseret voldtægtslovgivning er også et eksempel på, hvordan forståelsen af seksuel vold har flyttet sig. Den tidligere lovgivning på området fordrede fysisk tvang, vold, trussel om vold eller at man var ude af stand til at give samtykke (bevidstløs eller lignende), før det ansås som en voldtægt. Med den nye samtykkebaserede lovgivning er tilstedeværelsen af et nej nok (Justitsministeriet, 2020a). Samfundets forståelse af voldsformer ændrer sig, og der ses en stigende tendens til, at man lovgivningsmæssigt kriminaliserer voldsformer, der ikke tidligere har været omfattet af lovgivningen. De nye voldsparagraffer har betydning for politiets arbejde, da politiet skal udvikle deres praksisser på området. Hændelser, der ikke tidligere var kriminaliseret, er det nu, og politiet skal kende deres karakteristika og være i stand til at modtage anmeldelser og udføre efterforskning også indenfor disse nye kategorier. Dette fordrer nye politimæssige praksisser og en ændret tilgang til partnervold og taler til relevansen af nærmere at undersøge, hvordan afhøring af ofre i sådanne sager foregår.

Viden på området viser, at voldsformer, når det gælder partnervold, ofte forgrener sig. Den typiske form for vold er psykisk partnervold. En europæisk undersøgelse af Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder viser, at 43% af alle kvinder, har oplevet en eller flere former for psykisk vold begået af nuværende eller en tidligere partner (2014:10f). Samtidig viser undersøgelsen, at 34% af de kvinder, der har været udsat for fysisk vold af en partner, har oplevet mindst fire former for fysisk vold (ibid.:22). Kvinder der udsættes for partnervold, bliver det ofte gentagende gange, og anmeldelsestilbøjeligheden er relativt lav. Det skønnes, at omkring en tredjedel af sager med partnervold anmeldes, og de anmeldes som regel først efter flere voldsepisoder i forholdet (ibid.:10f).

Hvis anmeldere får øget tillid til politiet, vil det kunne resultere i, at flere tilfælde af partnervold anmeldes tidligere. Dette ville kunne forhindre en yderligere eskalering af voldelige hændelser. Hvis anmeldere af partnervold oplever, at de kan have tillid til politiets håndtering af anmeldelsen, øges også sandsynligheden for, at de anmelder igen, hvis volden fortsætter. Dette ville kunne hindre, at en eskalerende voldskurve ender med et partnerdrab. Intentionen med specialet er at undersøge, hvordan forurettede i partnervoldssager mødes af politiet i anmeldelsessituationen med henblik på at producere viden, der kan forbedre politiets praksis. Med til intentionen hører at undersøge, hvad der skal til for at forurettede udvikler tillid til politiet.

Min kriminologiske interesse for mere specialiseret viden indenfor netop dette område bygger på en faglig interesse for at arbejde med forebyggelse af partnervold. Partnervold er et område, der er præget af en dynamisk forståelse og tilgang, og hvor særligt samfundets og den systemiske forståelse af problematikken har været under udvikling de seneste år. Det er relevant at indsamle mere viden omkring, hvordan politiet kan udvikle deres praksis overfor ofre af partnervold, således at retssikkerheden øges, risikoen for retraumatisering minimeres, og ofrene oplever tillid til politiet som myndighed. Dette område er underbelyst videnskabeligt.

1.2 En kønnet voldsproblematik

Partnervold er et fænomen, der i højere grad rammer kvinder end mænd. Justitsministeriets offerundersøgelse fra 2020 viser, at det i 90% af de rapporterede tilfælde af partnervold er en kvinde, der er den forurettede (Boesen, Kyvsgaard & Balvig:86f). Forskning peger på, at der også kan være en kønsforskel, når det kommer til hyppighed og alvorlighed af partnervolden. Kvinder er i højere grad udsat for alvorligere tilfælde af partnervold og udsættes oftere end mænd for gentagne voldsepisoder (ibid.; Brå 2009:12). Gerningspersonen er i 9 ud af 10 tilfælde af generelle voldsepisoder en mand (Boesen, Kyvsgaard & Balvig:59; Det kriminalpræventive Råd, 2021). Partnervold er altså et kønnet fænomen. Juraen samt den retslige terminologi, der gør sig gældende indenfor vold og partnervoldskategorien er i sig selv kønsneutral, men virkeligheden har en dobbelt kønsdimension. Det er oftest kvinder, der udsættes for partnervold, og det er som følge deraf også oftest kvinder, der får varige psykiske mén efterfølgende (Dokkedahl et al., 2021). Udøver er derimod oftest en mand. I Danmark udgør antallet af kvindelige betjente cirka 1/6 del af den samlede politistyrke (Dansk-Politi, 2019). Der ses derfor en dobbelt kønsdimension i og med, at forurettede oftest er kvinde, og både udøver og politibetjent oftest er mænd.

Specialet afgrænser sig til kvindelige ofre for partnervold med mandlige gerningspersoner. Dette da kvinder er overrepræsenterede i offerstatistikken for partnervold, og mænd er overrepræsenterede i statistikken for gerningspersoner i partnervoldssager.

Inden for voldsforskningen opererer man overordnet med to perspektiver:

1. Den feministiske voldsforskning
2. Den kønsneutrale forskning også kaldet *familievoldsperspektivet*

(Pape et al. 2006:208f).

Den feministiske voldsforskning er karakteriseret ved, at der arbejdes ud fra en antagelse om, at volden kvinder udsættes for, skal forstås i samspil med de samfundsmæssige strukturer, der eksisterer i det pågældende samfund, og som skaber og reproducere mænds magt over kvinder (ibid.). Den kønsneutrale forskning/familievoldsperspektivet anser derimod udøvelsen af vold som en måde både mænd og kvinder kan agere på i en konfliktsituation, og dermed som en mulig situationel reaktion. Den primære forskel er perspektivernes fokus, som er hhv. positioneringen af køn i samfundet i den feministiske voldsforskning, og samspillet og de interne dynamikker i

parforholdet i familievoldsperspektivet. En kritik af familievoldsperspektivet er, at denne negligerer, at kvinder hyppigere end mænd udsættes for partnervold, samt at partnervold mod kvinder i større grad forekommer gentagne gange og i alvorligere tilfælde (ibid.).

Nærværende speciale tager udgangspunkt i den feministiske voldsforskningsforståelse. Da forståelsen bag specialet er, at der i det danske samfund eksisterer strukturer og latente magtforhold, der påvirker kvinders udsathed for både partnervold og følgevirkninger heraf, og derfor helt generelt er en faktor for, hvordan partnervold anses og håndteres i samfundet, systemet og af den enkelte.

1.3 Politiets interesse

Politiet er en politisk styret organisation, der kontinuerligt udvikler sig og tilpasser sig de politiske og samfundsmæssige interesser. Politiet er samtidig den udøvende myndighed i den danske retsstat.

I december 2020 udkom den politiske flerårsaftale for politiets og anklagemyndighedens økonomi for 2021-2023, der også berører håndteringen af ofre for partnervold og den oplevede tryghed til politiet. Flerårsaftalen indeholder blandt andet planen om en styrket indsats for ofre for vold i nære relationer og voldtægt (Justitsministeriet, 2020b). I forlængelse af flerårsaftalen iværksættes en undersøgelse, der har tryghed i anmeldelsessituationen for øje, og som skal afdække omfanget af og årsager til, at partnervold ikke anmeldes. Det overordnede mål med den styrkede indsats på dette område er at øge tilliden til politiet (ibid.). Der igangsættes derfor en række initiativer for at styrke politiets forebyggende arbejde inden for dette område.

Et andet initiativ er efter- og videreuddannelse af politiansatte indenfor voldsager, traumereaktioner, udsathed, motiver og adfærdsmønstre (ibid.). Der oprettes specialiserede teams med henblik på bedre håndteringer af sager om vold i nære relationer og voldtægt. Formålet er at styrke indsatsen, og uddanne politiet til at tage højde for traumereaktioner, som disse overgreb kan have ført med sig (ibid.).

Emnet er fra et politimæssigt perspektiv aktuelt, og politiet viser interesse i at styrke den aktuelle indsats på området. Specialet skriver sig derfor ind i en kontekst, hvor der er ændringer på vej, og hvor flere tiltag løbende implementeres. Dog er der fortsat behov for yderligere viden om

voldsofres oplevelser, ønsker og bekymringer i afhøringsituationen, for at styrke anmeldelsestilbøjeligheden på området.

1.4 Afhøringsituationen

I forbindelse med specialet har jeg interviewet fem betjente om, hvordan afhøringsituationer generelt forløber sig (nærmere uddybet i metodeafsnit 4.4). Det er ud fra deres interviews, at nedenstående afsnit er skrevet, for at give et billede af, hvordan afhøring af ofre for vold foregår.

Politiet undervises i afhøring som teknik, og hvordan man foretager afhøringer, som en del af uddannelsen til politibetjent. Udover dette kan politibetjente blive tilbudt kurser og eftervidereuddannelse omkring afhørings teknikker og -håndtering. Dette er ikke noget, der er obligatorisk, og alle betjente skal ikke gennemføre disse efterfølgende kurser (Bilag 9; Bilag 10 ; Bilag 11). Der eksisterer ingen konkrete specialbeskrivelse af eller vejledninger til, hvordan politiet skal gennemføre afhøringer af forurettede i partnervoldssager (Bilag 10). Den enkelte betjent lærer primært at foretage disse afhøringer gennem sidemandsoplæring og gennem egne erfaringer.

Afhøringen af forurettede foregår som oftest i forbindelse med anmeldelsen, der kan dog være behov for at genafhøre forurettede i forbindelse med efterforskningen af sagen.

Afhøringsituationen præges af den/de betjente, som foretager afhøringen. Oftest er der én betjent til stede under afhøring af forurettede, men af og til foretages afhøringen af to betjente for at højne kvaliteten af afhøringen samt skabe større tryghed blandt forurettede (Bilag 10; Bilag 11).

Afhøringsituationerne beskrives af betjentene som forskellige, og det har betydning, hvem der afhører, samt hvad den forurettede ønsker og har behov for i situationen (Bilag 9; Bilag 10; Bilag 11).

1.5 Begrebsafklaring

Dette afsnit har til formål at forklare hvad der i nærværende speciale forstås som vold, specifikt fysisk -, psykisk -, og seksuel vold. Forståelsen af voldstyper varierer, og der er inden for de seneste år flere voldsformer, der er blevet begrebsliggjorte og som anses som særskilte voldstyper.

Specialet fokuserer på fysisk -, psykisk -, og seksuel vold. Forståelsen af disse former for vold er i nærværende speciale en blanding af den socialfaglig forståelse af og den juridiske definition af de forskellige voldsformer.

1.5.1 Fysisk vold

Fysisk partnervold defineres som fysiske angreb mod en partner, og som en direkte påføring af smerte i form af eksempelvis slag, skub, kvælningsforsøg og vold med våben. Paragraffer relateret hertil er primært §244 - simpel vold og §245 - grov vold. §244 i straffeloven dækker over angreb mod en andens persons legeme. §245 i straffeloven dækker over legemsangreb af særlig rå, brutal eller farlig karakter eller mishandling. I lovmæssigt regi skal vold være uberettiget og forsætligt, før den er strafbar (Retsinformation, 2019).

1.5.2 Psykisk vold

Specialet sammenkobler den socialfaglige og den juridiske definition af psykisk vold. Den socialfaglige definition på psykisk vold er *“gentagne handlinger som nedgør, ydmyger, krænker, manipulerer, truer eller isolerer. Handlingerne kan ske i affekt eller være planlagte og have til formål at kontrollere eller begrænse den voldsudsattes livsudfoldelse”* (Lev uden vold, 2018).

Ifølge den juridiske definition jf. §243, skal den psykiske vold udøves af en, der tilhører eller er nært tilknyttet den andens husstand, eller tidligere har haft en tilknytning til denne. Den psykiske vold defineres som gentagne handlinger *“der over en periode udsætter den anden for groft nedværdigende, forulepende eller krænkende adfærd, der er egnet til utilbørligt at styre den anden”* (Retsinformation, 2019). Begge definitioner omhandler magt samt systematisk kontrollerende og dominerende adfærd, der har til formål at styre den voldsudsatte over tid. Den væsentligste forskel på disse definitioner er tilknytningen til husstanden. Da specialet omhandler partnervold, vil gerningspersonen have en sådan tilknytning til voldsofferet.

1.5.3 Seksuel vold

Forståelsen af seksuel partnervold i specialet stemmer overens med den socialfaglige definition. Her anvendes seksualiseret vold som et samlet begreb for flere former for tvang i forbindelse med seksuelle handlinger samt uønskede seksuelle tilnærmelser. Danner definerer seksuel vold som:

”Seksualiseret vold er, når en person direkte eller indirekte tvinger en anden person til seksuelle handlinger eller udsætter en anden person for uønsket seksualiseret adfærd eller sprog. Begrebet dækker alt fra at blive seksuelt krænket, ufrivilligt at blive gjort til genstand for afsenderens seksualiserede adfærd eller sprog, nedgjort seksuelt, blive filmet uden indvilligelse, blive seksuelt mishandlet, få lagt intime billeder på nettet til forsøgt eller gennemført voldtaget.” (Danner,

2021a). Specialet anvender denne forståelse eksempelvis om fuldbyrdet voldtægt, seksuelt krænkende adfærd, at blive filmet uden samtykke samt deling af intime billeder. Da denne forståelse er bred, er der flere juridiske paragraffer i spil, det er for specialet ikke en vigtig skelnen.

2. Problemformulering

Problemformuleringen er dannet på baggrund af den eksisterende forskning præsenteret ovenfor, samt den problemstilling, der er gjort rede for, eksisterer i forbindelse med vold- og voldtægtsorfes tilfredshed med politiets håndtering. Med udgangspunkt i den eksisterende viden på området, er det relevant at undersøge, hvordan vi undgår retraumatisering og sætter fokus på tilliden til politiet og den oplevede tryghed for partnervoldsofre i deres møde med politiet.

Specialets problemformulering lyder således:

”Hvilke faktorer er af betydning for tilliden til politiet og den oplevede tryghed hos ofre der anmelder partnervold i en afhøringsituation? Hvad komplicerer i denne forbindelse tilliden og trygheden i afhøringsituationen?”

Specialets fokus er altså den oplevede tryghed og tillid til politiet som resultat af afhøringsituationen, og hvordan man skaber de bedste rammer for forurettede.

3. Teori

Specialets teoretiske ramme består af teorierne omkring systemisk vold, den feministiske voldsforskning, stigmatisering, skam og sekundær viktimering i et procedural justice perspektiv. Teorierne fungerer som fortolkningsramme for den indsamlede empiri og danner grundlag for den analytiske tilgang. I nedenstående afsnit redegøres for de teoretiske perspektiver, der medtages i specialet.

Afsnittet er struktureret således, at der først redegøres for forståelsen af systemisk vold og den feministiske forståelse af partnervold, hvilket ligger til grund for det analytiske blik. Dernæst forklares sekundær viktimering i et procedural justice perspektiv, hvilket bidrager med forståelsen af, hvad er vigtigt for ofre for kriminalitet i forbindelse med deres oplevelse af retfærdighed. Slutteligt gennemgås teorierne om stigmatisering og skam, som anvendes i samspil til analysen af kvindernes oplevelse i mødet med betjentene. Den tætte teoretiske kobling mellem stigmatisering og skam bidrager med en nuanceret forståelse af den sociale interaktion mellem kvinderne og betjentene.

3.1 Strukturelle teoretiske perspektiver

3.1.1 Systemisk vold

Teorien om systemisk vold anvendes til at belyse, hvordan magtmekanismer i systemets strukturer virker i samspil med underliggende samfundsstrukturer. Denne teori danner en overordnet ramme for analysen af empirien.

Inden for voldsforståelse skelner man mellem forskellige typer af vold. Slavoj Žižek beskriver tre former for vold. Overordnet set kan vold ifølge Žižek forstås som subjektiv eller objektiv. Subjektiv vold er den vold, der udøves af en klar identificerbar aktør, og den der forbindes med en kriminel handling. Denne type vold bryder med normaltstanden i samfundet, hvilket gør, at den stikker ud og bliver synlig (Žižek, 2008:13f). Objektiv vold derimod er vold, der er indbygget i samfundets normaltstand. Denne er en latent del af de underliggende strukturer. Den objektive vold er usynlig, da den opretholder den *ikke-voldelige nulplan*, som er en indlejret del af samfundsstrukturen, og modsat subjektiv vold ikke bryder med denne. Der skelnes under objektiv vold mellem symbolsk- og systemisk vold. Symbolsk vold er den usynlige vold og sociale tvang, der er indlejret i sproget.

Systemisk vold er den sociale tvang/vold, der er indlejret i politiske og økonomiske systemer. Da denne form for vold er en del af de samfundsmæssige strukturer, er den svær at identificere (ibid.). MeToo og sexismedebatten er eksempler på, hvordan græsrodsbevægelser forsøger at gøre op med nogle af de underliggende magtskrukturer i samfundet. Systemisk vold anvendes i dette speciale til at belyse de eksisterende samfundsstrukturer og systemiske praksisser, der gør sig gældende i forbindelse med kønnet vold og ofres kontakt til politiet.

Politiets standardpraksisser er præget af det politiske fokus, samfundets udvikling og den dertilhørende forståelse af partnervold som fænomen. Den generelle forståelse af partnervold har ændret sig i samfundet. Det er en udvikling, der er i gang, hvilket ses i kriminaliseringen af psykisk vold og ændringerne i voldtægtslovgivningen. Det er derfor relevant at undersøge samfundsmæssige strukturer i samspil med aktuell politipraksis for at forstå politiets møde med forurettede i partnervoldssager i relation til håndteringen og risikoen for systemisk vold og retraumatisering.

3.1.2 Feministisk forståelse af partnervold

Den feministiske voldsforskning danner sammen med teorien om systemisk vold den overordnede forståelsesramme for specialet. Det er på baggrund af den ramme, at de følgende teorier anvendes. Da den feministiske forståelse af partnervold er beskrevet i specialets problemfelt, opridses her blot de væsentligste pointer i forbindelse med anvendelsen af kønsperspektivet på partnervold.

Som kort redegjort for i problemfeltet eksisterer der inden for voldsforskningen overordnet set to perspektiver. Den feministiske voldsforskning og familievoldsperspektivet som den kønsneutrale forskning (jf. problemfelt afsnit 1.2). Den feministiske voldsforskning fokuserer på positioneringen af køn i det pågældende samfund, og dennes sammenhæng med kønnede voldsproblematikker. Ifølge den feministiske voldsforskning er samfundsmæssige strukturer af betydning for den eksisterende kultur, og er derfor med til at producere og reproducere mænds magt over kvinder (Pape et al. 2006:208). Nærværende speciale tager udgangspunkt i den feministiske voldsforskning. Partnervold anskues i specialet som en problemstilling med en indlejret kønsbias. Det antages derfor, at den partnervold som kvinder udsættes for, er betinget af og skal forstås i relation til de samfundsmæssige strukturer, der gør sig gældende i Danmark.

Dette er et sociologisk blik på forståelsen af køn og kønnets betydning for partnervoldssager. Den feministiske tilgang forstår partnervold mod kvinder som en problematik, der er rodfastet i samfundsstrukturen og kulturelle indlejrede forståelser af mandlige kontra kvindelige egenskaber og normer for adfærd. Specialets forståelse af partnervold afspejler den feministiske voldsforskningstradition, hvor eksistensen af latente magtforhold, opfattes som af betydning for kvinders udsathed i forbindelse med partnervold, samt den måde de bliver mødt på som ofre både af samfundet, systemet og den enkelte betjent.

3.2 Sekundær viktimering og procedural justice

Jo-Anne Wemmers og Katie Cyr har sammenfattet og videreudviklet flere teoretikers perspektiver på procedural justice i forhold til ofres oplevelse af retfærdighed. Teorien om sekundær viktimering og procedural justice kombinerer mikro- og mesoniveau. Analytisk anvendes teorien i nærværende speciale til at analysere de konkrete afhøringsituationer fra forurettedes synsvinkel og oplevelse på mikroniveau, men bidrager også til en bagvedliggende generel forståelse af retfærdighed og oplevet retfærdighed.

Indtil 1970'erne undersøgte man primært retssystemets retfærdighed i forhold til resultatet af retssagen, altså den konkrete dom. Dette gjorde Thibaut og Walker op med, da de begyndte at undersøge elementer i retsprocessen og disses indflydelse på den oplevede retfærdighed. De fandt, at forskelle i sagsprocessen havde en indflydelse på, hvordan man oplevede og vurderede retfærdighed i sagen (Thibaut & Walker 1978:541ff; Wemmers & Cyr, 2006:105). Dette betyder, at den oplevede retfærdighed ikke kun afhænger af retssagens resultat, men at selve processen og elementer i denne også er af betydning. Ens personlige oplevelse af samarbejdet med politiet, er et eksempel på et aspekt, der ikke er direkte relateret til en eventuel dom, men som stadig har betydning for, om man oplever sig retfærdigt behandlet. Procedural justice interesserer sig for den grad af retfærdighed, der opleves gennem hele processen fra anmeldelse til eventuel dom. Et begreb, der bliver anvendt i relation til procedural justice er *'cushion of support'*. Cushion of support er et udtryk for, hvordan man gennem en fair proces kan "blødgøre" det, der opleves som en uretfærdig dom. En retfærdig proces kan dog aldrig opveje for et utilfredsstillende resultat, men kan bidrage med en forøget retfærdighedsfølelse indenfor rammerne af situationen (Tyler & Lind, 1988; Wemmers & Camp, 2013:120f).

Ofre for kriminalitet oplever ofte forøget usikkerhed, da de ikke har indflydelse på sagens gang i retssystemet. Usikkerheden øges i situationer, der er karakteriseret ved mangel på kontrol. Retfærdighedsfølelsen bliver særlig vigtig for ofre for kriminalitet, da det bliver en måde at cope med uvisheden på (Wemmers & Cyr, 2006:105). Wemmers og Cyr fremhæver, at flere studier peger på, at ofre søger anerkendelse igennem og gerne vil inkluderes i retssystemet. Dette betyder omvendt at ofre, ofte føler sig frustrerede og ikke føler retfærdighed, når de ekskluderes fra processen udover det at aflægge vidne. Der kan altså ske en form for sekundær viktimitisering, som resultat af ufølsomme reaktioner fra andre, særligt fra retssystemet (Ibid.:102f).

Ifølge Wemmers og Cyr er ofrenes tilfredshed med retssystemet central. Mange forbrydelser rapporteres ikke til politiet, og derfor er det af betydning, at de, som anmelder, ikke står tilbage med negative oplevelser af mødet med politiet. Dette kan påvirke ofres villighed til at anmelde kriminalitet fremover (Ibid.:104). Det er derfor relevant at undersøge, hvordan ofre oplever mødet med politiet.

Fire primære faktorer har ifølge Wemmers og Cyr betydning for vurderingen af procesretfærdigheden. Det er henholdsvis: *Voice*, *respekt*, *tillid* og *neutralitet* (Ibid.:106ff). *Voice* dækker over oplevelsen af at blive hørt, at have mulighed for at udtrykke, hvad man har oplevet. Dette bidrager med oplevelselsen af forøget proceskontrol for individet, hvis de oplever at blive lyttet til igennem forløbet. *Respekt* omfatter, hvordan individet oplever at blive behandlet af retssystemets autoritetspersoner. Det er primært den interpersonelle relation, der er af betydning for oplevelsen af at blive behandlet med respekt og værdighed hos offeret. Etablering af *tillid* fordrer, at offeret føler sig forstået i mødet med systemets autoritetspersoner. Dette inkluderer, om der vises interesse i vidnet, og om autoritetspersonen har taget dem og deres bekymringer alvorligt. Samtidig er en forudsætning for tillid, at offeret i situationen oplever at kunne have tiltro til autoritetspersonen. Neutralitet beskrives i forhold til en oplevelse af, at en autoritær person er ærlig og uden bias i situationen. Det vil sige en oplevelse af, at politiet vurderer objektivt på baggrund af sagens fakta (ibid.). Da det en forurettede oplever som noget af det første i processen fra at anmelde til afgørelse er mødet med politiet og deres forhør af dem som vidne, er dette møde særligt vigtigt. Den tillid, der skabes i afhøringsituationen, afspejles i offerets generelle opfattelse af politiet og tiltroen til det danske retssystem.

3.3 Stigmatisering af voldsudsatte kvinder

Den canadiske sociolog Erving Goffmans teori om stigmatisering tager udgangspunkt i samfundets meningsskabelse og kategorisering af individer. Goffman interesserer sig for social samhandling på mikroniveau, og for hvad der konkret sker i interaktionen.

Ifølge Goffman sker der i det sociale møde mellem mennesker en kategorisering af det andet individ. Denne kategorisering af den anden betyder, at der dannes bestemte forventninger til den andens adfærd og karaktermæssige træk. Der skabes altså normative forventninger til den andens opførsel og person. De forventninger og forestillinger der skabes til en, kalder Goffman ens *virtuelle sociale identitet*. Ens *faktiske sociale identitet* udgør derimod de egenskaber og karaktertræk, man har bevist at besidde (Goffman 2009:43ff; Jacobsen & Kristiansen, 2015:98). Goffman beskriver stigma som en egenskab eller et karaktertræk, der er miskrediterende for individet, og hvor der er diskrepans mellem individets virtuelle og faktiske sociale identitet. Stigmatiseringen kan qua miskrediteringen skade individets sociale identitet (ibid.). Goffman tager i sin teori om stigma udgangspunkt i den sociale interaktion mellem stigmatiserede individer, og det, han kalder for "normale" individer, altså individer uden stigma.

Goffman opstiller tre former for stigma, som er henholdsvis: kropslige stigma, karaktermæssige stigma og tribale/stammemæssige stigma (Goffman 2009:46). Stigmatiseringen af voldsramte kvinder er et karaktermæssigt stigma. Stigmaet "partnervoldsoffer" vil eksempelvis føre bestemte forventninger til personlighed og adfærd med sig, der påvirker forventningerne til individet. Voldsudsatte kvinder kan opleve at blive miskrediterede på baggrund af, at de er volds ofre. Hvis de har oplevet vold gentagne gange i en kæresterelation, kan de opleve, at der stilles spørgsmålstegn ved deres person og viljestyrke. Der kan også til dette stigma høre en forståelse af, at kvinden selv er skyld i den vold, som hun bliver udsat for, da hun har valgt at være kærester med gerningspersonen. Denne forestilling er et udtryk for victim blaming, hvor kvinden bliver holdt ansvarlig for sit eget overgreb (Meyer, 2016; Information, 2020). En anden forventning, der kan ses tilknyttet disse kvinder grundet det karaktermæssige stigma, er opfattelsen af dem som svage og skrøbelige individer (Goffman, 2009).

Hvis en forurettet stigmatiseres, påvirker det interaktionen i afhøringsituationen. Håndteringen af miskrediterende karakteristika i interaktionen har en betydning for selvopfattelsen hos den

miskrediterede. Ens identitet, selvbillede og selvforståelse påvirkes af, hvordan andre ser en (Goffman 2009:44ff). Det er derfor ikke uden betydning, hvordan politibetjente agerer overfor forurettede.

Stigmatiseringsteorien kan bidrage til en analyse af de forudindtagede holdninger til og forståelse af ofre for partnervold, som kvinderne oplever, at betjente ubevidst tager med ind i afhøringsituationen. Ydermere undersøger specialet, om kvinder, der anmelder partnervold, oplever sig stigmatiserede i mødet med politiet, og hvordan de oplever den sociale interaktion mellem politibetjent og dem som voldsoffer. Teorien om skam supplerer i specialet teorien om stigmatisering, og på nogle punkter overlapper de hinanden.

3.4 Skamfølelsens sociale karakter

Den amerikanske socialpsykolog Thomas J. Scheff har udviklet en teori om sociale bånd, skam og stolthed. Central for teorien er skammens betydning for kvaliteten af sociale bånd. Scheff er særligt inspireret af Goffmans forståelse af interaktionens følelsesmæssige dynamikker samt Charles Horton Cooley begreb om *spejlselvet* og selvmonitorering (Bo, 2012:7). Scheffs teori om emotionen skam, skal derfor forstås som en sammenkobling og videreudvikling af disse.

Scheff trækker på Goffmans teori om samhandlingsordenens spilleregler, hvor forlegenhed optræder som et tegn på et brud på den sociale orden (Bo 2015:100f). Brud på de sociale normer udløser pinlighed og resulterer i, at individet risikerer at tabe ansigt. Goffman beskriver, hvordan det sociale møde mellem individer kræver gensidig legitimering. Oplever individet ikke bekræftelse fra den anden, er der risiko for, at vedkommende føler sig afvist og ekskluderet. Dette kan resultere i et spændingsfelt af forlegenhed og skam, som truer det sociale bånd (Scheff 1990:6f; Bo 2012:12ff). Forlegenhed kan opstå, hvis individet ikke formår at fremstå eller agere ønskværdigt i forhold til de forventninger, situationen fordrer. Ifølge Goffman smitter forlegenhed i interaktionen og har derfor en betydning for den sociale interaktion (Goffman, 1967:15-23). Forlegenhed spiller en central rolle for den moralske og sociale orden, da den skaber barrierer og er hæmmende for den gnidningsfrie interaktion. Det er denne forståelse af skam, som Scheff trækker på i relation til kvaliteten af sociale bånd. Ifølge Scheff er det naturligt for mennesker at have et behov for at være en del af gruppen og føle, at man hører til, derfor søger man at skabe sikre sociale bånd. Usikre sociale bånd resulterer i fremmedgørende relationer (Scheff 1994:25-31; Bo 2012:10f). Her skelnes

der mellem to typer af fremmedgørende relationer, henholdsvis opslugende og isolerende. I opslugte relationer går individerne på kompromis med væsentlige sider af sig selv for relationens skyld, da det sociale bånd er rigtigt. I isolerende relationer bliver individerne derimod dominerende og faste i eget perspektiv, hvilket besværliggør samarbejde. Begge disse typer er hæmmende for den sociale interaktion og relation (ibid.).

Scheff anser skam som tabuiseret i den vestlige kultur. Individer indordner sig af frygt for at skille sig ud, fordi de vil undgå skam. Skamfølelsen skal er relationel, og produceres og reproduceres gennem sociale relationer og sociale møder med andre. Derfor skal skam forstås i samspil med den sociale interaktion, som følelsen udspringer af (Bo 2015:100ff). Skammen bliver et moralsk kompas knyttet til vores samvittighed, som individet bruger til at navigere efter i den givne interaktion. Skamfølelsen opstår ved overtrædelse af den gældende kulturs følelsesnormer og er derfor regulerende for, hvilke følelser vi viser, og hvordan vi viser dem (Scheff 1990:79; Bo 2012:8f). Ifølge Scheff anvendes der i vestlige kulturer mange synonymmer for skam, da selve skamfølelsen grundet tabuisering sjældent italesættes direkte. Skam indebærer pinlighed, forlegenhed og utilstrækkelighed, og selve følelsen af skam dækker over ubehag, usikkerhed og ydmygelse. Stolthed derimod, som er modsætningen til skam, dækker over sympati, glæde og velvære (Bo 2015: 101). Skam opstår, når vi føler os negativt vurderet af andre, og den risiko er der i enhver social interaktion (Scheff 1990:74-80; Bo 2012:15f).

Scheff inddrager begrebet *spejlselvet* af Charles Horton Cooley. Spejlselvet er en selvmonitorerende proces, hvor vores forestillinger om, hvordan andre ser og bedømmer os, resulterer i en følelse af enten stolthed eller skam. Denne selvovervågning og -vurdering er ikke begrænset til det sociale møde, men en kontinuerlig proces der resulterer i henholdsvis skam eller stolthed (Cooley 1922: 84; Bo 2015: 99f). Der foregår på den måde en konstant indre evaluering af sig selv og sin selvfremstilling, hvor man ser sig selv fra den andens perspektiv. Vores egen forståelse af, hvordan andre opfatter os, skaber altså følelser indeni os, som vi vurderer os selv i forhold til (ibid). I forhold til nærværende speciale, er det derfor relevant at undersøge de forurettede kvinders følelser i relation til, hvordan de oplevede betjentene under afhøringen.

Skam er en ubehagelig og smertelig følelse, og der findes forskellige strategier og måder at håndtere skam i interaktionen på. Psykiateren Donald L. Nathanson har udviklet skammens

kompas, som beskriver fire strategier, der anvendes til at cope med skam (Bo 2015:102ff). De fire strategier er: *tilbagetrækning*, *angreb på selvet*, *undgåelse af skammen* og *angreb på andre*.

Tilbagetrækning indebærer, at man trækker sig fra den sociale situation som følge af skam. Angreb på selvet som håndteringsstrategi er, når individet nedjusterer sig selv og bliver underdanig for at tilpasse sig situationen. Undgåelse af skammen er, hvor individet efter bedste evne forsøger at reducere og undgå skamfølelsen. Den sidste håndteringsstrategi er angreb på andre, som et forsøg på at omdirigere skammen, gennem fysisk eller verbalt angreb (ibid.).

Scheffs teoretiske perspektiv er interessant i forhold til afhøringen som socialt møde og tilstedeværelsen af skam. Denne type af social interaktion er mellem politibetjente i en autoritær position og forurettede, der skal fortælle om noget sårbart og følelsesnært. Interaktionens dynamikker i forhold til følelsen af skam, og hvordan dette håndteres, både af politiet og den forurettede selv, er derfor relevant at undersøge. Ydermere kan dette have betydning for, kvindens efterfølgende vurdering af mødet med politiet. Teorien kan bidrage med en mere nuanceret forståelse af, hvad der er på spil i en afhøring af partnervoldsofre.

3.5 Diskussion af teoretisk samspil

De anvendte teorier er udvalgt på baggrund af deres forskellige perspektiver på specialets undersøgelsesgenstand. Systemisk vold samt det feministiske voldsforskningsperspektiv bidrager begge med en overordnet teoretisk ramme for, hvordan specialets genstandsfelt forstås og analyseres. Disse danner på denne måde grundlag for, hvordan de resterende teoretiske perspektiver anvendes. Makroteorierne har dermed betydning for både den overordnede forståelse af specialets genstandsfelt og den konkrete analyse. Det betyder, at teorierne, der omhandler de samfundsmæssige strukturer i Danmark omkring systemisk vold og køn, bidrager til den overordnede forståelse samtidig med, at de anvendes i analysen af afhøringsituationen. Her supplerer de teorierne på mikroniveau, som en del af forståelsen af og forklaringen på de mekanismer, der er på spil.

Procedural justice, skam og stigmatisering anvendes på mikroniveau til yderligere at udfolde og nuancere analysen af den sociale interaktion mellem betjent og forurettet. Teorierne på makroniveau bidrager altså til den strukturelle forståelse af samfundet og dets underliggende strukturer, hvor teorierne på mikroniveau bidrager yderligere til at belyse afhøringen som social interaktion og de interne dynamikker og forhandlinger i afhøringsituationen. Teorierne på mikroniveau anvendes i analysen af, hvad ofrene vurderer som vigtigt for at opnå en overordnet følelse af retfærdighed.

Både valget af teorier og valget af, hvordan teorierne er brugt i forhold til hinanden, har betydning for resultaterne i specialets undersøgelse.

4. Metode

I dette afsnit vil specialets forskningsstrategi og metodiske fremgangsmåde belyses og de dertilhørende metodiske overvejelser og valg diskuteres.

4.1 Forskningsdesign

Forskningsdesignet har til formål at strukturere og tilrettelægge den empiriske undersøgelse således, at problemformuleringen besvares fyldestgørende (Andersen et al. 2012:66). Forskningsdesignet udgør altså den konkrete strategi for indsamlingen af empiri.

I specialet anvendes interviews med kvinder, der har anmeldt vold som hovedempiriindsamling. Dertil er der forinden foretaget samtaler med betjente i forbindelse med, hvad der foregår i en afhøringsituation, og betjentenes perspektiv på, hvad de mener er vigtigt for trygheden og tilliden mellem forurettede og betjent. Slutteligt er der foretaget åbne ekspertinterviews som et validerende element i forhold til analysen. Samtalerne med betjente samt ekspertinterviewene uddybes i afsnit 4.4. og 4.5. Problemformuleringen, der undersøges i specialet, er kvalitativ, og undersøger ofre for partnervolds oplevelse af, hvad der i afhøringsituationen har betydning for deres tryghed og tillid til politiet. Anden del af problemformuleringen er uddybende i forhold til første del, og undersøger af, hvad der komplicerer tilliden til politiet og trygheden i afhøringsituationen. Da det der ønskes belyst, er kvindernes egne oplevelser af, fortællinger om og meningsskabelse i relation til afhøringsituationen, vurderes det kvalitative semistrukturerede interview, som den dataindsamlingsmetode, der kommer tættest på og bedst kan anvendes til at besvare problemformuleringen. Problemformuleringen har i specialeprocessen forandret sig, og indledende undersøgte jeg muligheden for at observere afhøringsituationen med henblik på at interviewe kvinden efterfølgende for at få hele processen med, og også have blik for de sproglige konstruktioner af vold under afhøringen. Dette var dog ikke muligt grundet GDPR-regler. Dette ville have haft betydning for specialets tilgængelighed, da det ville have resulteret i, at specialet skulle fortrolighedsstemples, grundet brug af politiets interne oplysninger.

Casestudie som forskningsdesign undersøger sociale fænomener i den kontekst og sociale situation, som de fremkommer i (Antoft & Salomonsen 2012:29ff). I specialet er casen, der undersøges, ofre for partnervold og hvad der er af betydning for ofrenes tilfredshed i afhøringsituationen.

Casesdesignet og interviews som undersøgelsesmetode, er valgt for at nuancere og arbejde dybdegående med kvindernes perspektiv på og fortælling om egne oplevelser, overvejelser og rationaliseringer i relation til problemformuleringen (Yin, 2014:16). Der interviewes i specialet fem kvinder, der har anmeldt partnervold til politiet.

Inden for nærværende speciale ses der iboende videnskabsteoretiske komponenter. Der eksisterer en balancegang mellem den kritiske realisme og det hermeneutiske udgangspunkt. Den kritiske realisme kommer til udtryk i specialets ontologiske forståelse af virkelighed som et begreb, der har en objektiv eksistens. Partnervold eksisterer uanset vores erkendelse af den. Samtidig undersøges problemstillingen i forhold til underliggende strukturer og mekanismer, der tydeliggøres og anses som relevant for besvarelsen af problemformulering (Wad, 2000:54-57; Wad, 2015:365-366).

Den hermeneutiske tilgang gør, at genstandsfeltet og undersøgelsens resultater ikke kan anses som uafhængige af min forforståelse af fænomenet. Den viden, der produceres, opstår i samspillet mellem genstandsfeltet, de eksisterende forforståelser og min egen rolle som forsker i udarbejdelsen af specialet, vidensindsamlingen og undersøgelsesresultatet. Den hermeneutiske opfattelse af subjekter og deres aktive rolle i forbindelse med meningstilskrivning, analyseres i samspil med de strukturelle og kulturelle mekanismer (Andersen og Koch 2015:221, 237, 249). Forståelsen af partnervold bygger i specialet på eksisterende viden og forskning indenfor området, og disse forforståelser præger opbygningen, udarbejdelsen og valg og fravalg.

4.2 Adaptiv tilgang

Specialets metodiske tilgang tager udgangspunkt i den adaptive metodetilgang. Den adaptive metode er dualistisk i sin tilgang, og har til formål at balancere det induktive og det deduktive, aktør og struktur samt mikro- og makroniveau og anvende disse i samspil med hinanden (Jacobsen 2012:250-257). Nærværende speciale anvender en fleksibel fortolkning og forståelse af den adaptive tilgang, som konkret beskrives i nedenstående afsnit.

Den adaptive tilgang i specialet betyder, at der er en vekselvirkning mellem teori og empiri som styrende for specialet. Forforståelsen af partnervold og dets konsekvenser, udarbejdelsen af problemfeltet og interviewguiden har været styret af den eksisterende forskning og teori. Den teoristyrede tilgang til interviewguiden danner en overordnet struktur for empiriindsamlingen, og bidrager med en nuancering af den indsamlede empiri i teoretisk øjemed. Interviewguiden i

specialet er semistruktureret for at give mulighed for, at der kan åbnes op for nye relevante emner og tematikker løbende.

Den adaptive tilgang gør det muligt at modificere teorien til den undersøgte virkelighed, da den ikke lukker af for nye perspektiver og centrale temaer, der dukker op under empiriindsamlingen eller analysen. Den teoretiske ramme inkorporerer mønstre og temaer fra den indsamlede empiri løbende, og disse anvendes til at beskrive og analysere den empiriske virkelighed (ibid.). Der arbejdes altså i specialet ud fra en forståelse af, at man ikke kender alt til den empiriske virkelighed på forhånd, og derfor løbende må inddrage og tilpasse specialets analytiske tematikker og teoretiske forståelse i relation til empirien.

4.3 Min egen tilknytning til feltet

Min egen tilknytning til feltet ses på to måder. Jeg er i forbindelse med mit specialesamarbejde og min tidligere praktik hos Politiet ansat i organisationen. Jeg har derfor en professionel tilknytning til Politiet både forud for og i dette specialesamarbejde. Jeg har samtidig en personlig historik med partnervold. Disse vil belyses i nedenstående afsnit og diskuteres i forhold til, hvad det har af betydning for min faglige interesse i udarbejdelsen af specialet, og hvilke konsekvenser der kan opstå i forlængelse af dette.

4.3.1 Praktik og specialetilknytning

Nedenstående afsnit er skrevet med henblik på at klarlægge specialesamarbejdet, og hvad det konkret betyder for specialeprocessen og den viden, der produceres.

Nordjyllands Politi er tilknyttet nærværende speciale som ekstern samarbejdspartner. Forud for specialet var jeg ansat som praktikant hos Nordjyllands Politi. Det betyder, at jeg har et forudgående kendskab til politiet, deres arbejdsgange og fokus. En konsekvens af dette er, at jeg er biased i relation til, hvad politiet ønsker belyst. Jeg har forsøgt at minimere dette bias ved at fokusere på og undersøge kvindernes oplevelse af afhøringsituationen. Jeg har som specialestuderende i samarbejde med politiet haft frihed i forhold til, hvad jeg ønskede at arbejde med og hvad min faglige interesse var. Jeg har derfor selvstændigt udarbejdet en plan for specialet og fremlagt specialets formål ud fra, hvad jeg vurderede relevant. Politiet har godkendt plan, emne og vinkling uden yderligere indblanding. Politiet har ikke igennem specialeprocessen rådgivet mig i

bestemte retninger, og jeg har ikke inddraget dem som et vejledende tilbud for at minimere yderligere bias i specialet. Jeg har samtidig ikke brugt politiets interne data, da jeg ikke ønsker at være nødsaget til at fortrolighedsstemple specialet og dets resultater. Samarbejdet hviler hovedsagligt på deling af resultater, og politiet har derfor ikke haft indgribende betydning for specialet og dets udarbejdelse. Samarbejdet har givet mig en bedre mulighed for at komme i kontakt med politibetjente i forbindelse med empiriindsamlingen, og det kan ikke udelukkes at have betydning for politibetjentenes villighed til at stille op til interview.

Specialesamarbejdet betyder også, at specialet forinden afleveringen til Aalborg Universitet er blevet sendt, gennemlæst og kommenteret af Nordjyllands Politi, hvor de har haft mulighed for at kræve bestemte passager eller hele specialet fortrolighedsstemplet. Specialet blev godkendt uden kommentarer eller indvendinger fra politiets side.

4.3.2 Min personlige historik

En anden relevant indvikling i feltet, som er relevant at tydeliggøre, er min egen personlige historik med partnervold. Jeg har været i et voldeligt parforhold igennem fire år fra alderen 17 til 21 år. Dette præger specialet på hovedsagligt to områder; det har betydning for min faglige interesse, og det har indflydelse på, i hvilke retninger jeg vælger at gå indenfor specialet. Min erfaring med partnervold kan ikke undgås at medforme, hvordan jeg beskæftiger mig med emnet. Denne historie er en, som jeg har delt med informanterne i specialet forud for interviewet. Da jeg skulle rekruttere informanter igennem Exitcirkelns Facebook-grupper, skrev jeg *"Jeg har selv deltaget i et Exitcirklen forløb og kender derfor personligt også til voldelige forhold. Det er derfor ikke en helt uforstående I kommer til at snakke med, og dette ligger også til grund for, at jeg synes problemstillingen er særlig relevant at undersøge nærmere."* (Bilag 3). Dette for at skabe tillid forud for interviewene, og fordi jeg antog, at det ville have betydning for villigheden til at stille op til interviews. Jeg har efterfølgende forsøgt at holde en professionel distance til egen historie og fortælling i interviewene, men det har ikke altid været helt nemt, da informanterne i deres fortælling også inkorporerer mig. Et eksempel på dette er i interviewet med Carina, hvor hun siger: *"Det har sikkert været meget uhyggeligt, hvis du havde en der lyttede til dig, og du gik videre med det, det ved jeg ikke, så havde det sikkert også været virkelig uhyggeligt at se det foregå uden for dig lige pludselig"* (Bilag 5:16). Det har derfor ikke altid været muligt at distancere mig selv helt fra interviewsituationerne. Min egen personlige historik har jeg gennem processen også oplevet

udfordrende, da jeg blev bevidst om, at jeg har nogle forudindtagede holdninger og bias. Jeg har derfor løbende haft fokus på at tilsidesætte mine personlige erfaringer og normative holdninger, hvilket har krævet løbende gennemrettelser. Jeg er bevidst om, at mine erfaringer har betydning for min kriminologiske interesse i og ønske om at undersøge partnervold, og de problematikker der opstår i retsprocessen nærmere, uanset eget fokus på at minimere bias. Jeg har samtidig oplevet det som en styrke i rekrutteringsprocessen og informanternes villighed til at deltage i interviews. Jeg har oplevet det som en styrke i interviewsituationen og har følt, det skabte en tillid til mig som fagperson fra informanternes side, hvilket kan have betydning for det, de vælger at dele. Jeg er derfor af det indtryk, at min erfaring har haft en betydning for specialets empiriindsamling.

4.4 Indledende interviews med politibetjente

Der er i forbindelse med specialet afholdt indledende interviews med i alt 5 politibetjente. Politibetjentene kan bidrage med deres professionelle erfaring med afhøring af ofre for partnervold. Herunder hvordan de i praksis håndterer disse afhøringer, hvad deres fokus er og, hvad der af dem, vurderes særligt relevant. Deres politimæssige erfaring med afhøringer gør, at de kan fortælle om afhøringer af ofre med et politiblik. De er derfor blevet brugt for at få et indblik i, hvordan en afhøring foregår i praksis, da der ikke var mulighed for at komme med ind og overvære en afhøring. Formålet var derfor primært for at øge min forståelse for den praktiske situation og højne kvaliteten af interviewene med kvinderne. De forberedende interviews med betjente er derfor heller ikke transskriberet fuldt. Der er udarbejdet et papir, hvor samtaleemnerne er inddelt i forskellige overskrifter, og der er skrevet ud i punktopstilling, hvad der i samtalen blev fortalt (Bilag 9; Bilag 10; Bilag 11).

Specialet er udarbejdet i samarbejde med Nordjyllands Politi i forlængelse af mit praktikforløb. Dette har haft betydning for min adgang til og viden om hvilke politibetjente, der har erfaring med at afhøre forurettede i særlig sårbare situationer og ofre for partnervold. Samarbejdet har derfor også fungeret som vej ind i organisationen og min adgang til politiet. I min henvendelse til politibetjentene har jeg tydeliggjort, at det for dem er frivilligt at deltage, og klarlagt hvad specialet omhandler, samt hvad formålet med interviewet er (Noakes & Wincup, 2009:83; Bilag 1). Dog kan det diskuteres, hvorvidt betjentene grundet samarbejdet med Nordjyllands Politi indirekte har følt et pres til at takke ja til interviewet. Jeg har forsøgt at minimere det pres ved selv at henvende mig til betjentene fremfor at ledelsen kontaktede dem. Jeg har bevidst formuleret mig, så det var tydeligt,

at betjentene stod fri til at afslå interview. Én af betjent valgte at takke nej til deltagelse. De betjente, som jeg er blevet henvist til, har særlig erfaring med at afhøre forurettede i sårbare sager, og det er derfor ikke tilfældigt, hvem jeg har interviewet. Der eksisterer en bias ift. disse interviews, da betjentene er blevet udvalgt gennem enten ledelsen eller de andre betjentene med begrundelsen, at de har stor erfaring med og viden omkring tilholdssager, partnervold, (kontakt)voldtægter og lignende. Politiet er en stor organisation med mange ansatte, og det har været nødvendigt at henvende mig til mine kontaktpersoner indenfor politiet for at vide, hvem jeg kunne interviewe, som havde en erfaring med området. Det kan derfor antages, at jeg er blevet henvist til de betjente, som politiet vurderer, er bedst til at håndtere disse sager, og som har mest viden på området. Dette har både fordele og ulemper. En fordel er, at jeg er blevet henvist til betjente, som er anerkendt for deres arbejde i og erfaring med denne type sager, og hvor det er vurderet, at jeg kan få noget ud af interviewet med dem. Det har betydning for den viden, som interviewene producerer. Interviewene er præget af en idealisering af, hvordan betjentene synes, at afhøring af forurettede *burde* foregå, samt det indgående kendskab de har til netop disse situationer (Kvale & Brinkmann 2015:201f). Interviewene giver derfor i højere grad et blik på, hvad betjentene erfarer virker i praksis, og hvad der for dem vurderes vigtigt. En ulempe kan være, at dem jeg er blevet henvist til, ikke nødvendigvis er dem, man møder, hvis man anmelder partnervold. Udvalgelsesprocessen har været påvirket af mine kontakter og de betjente, som jeg løbende har snakket med. Der har her været faktorer, som ligger uden for min kontrol, men som uundgåeligt har indflydelse på hvilke betjente, jeg er endt med at interviewe.

Interviewene med betjentene blev foretaget på politistationen. Lokationen er valgt for at jeg i forbindelse med interviewene kunne se afhøringslokaler, samtidig med at betjentene følte det mest behageligt. Hvert interview varede 1-2 timer. En konkret udfordring jeg oplevede, var en situation, hvor betjenten bad mig udelade det næste vedkommende ville fortælle, fra specialet. Jeg oplevede derfor, at der var tillid til mig som faglig person, men at betjentene var opmærksomme på, at det de sagde blev anvendt i specialet og skal repræsentere politiet som organisation.

4.5 Brug af ekspertinterviews som validering af specialets analytiske fund

Generelt for ekspertinterviews er, at disse kan bidrage med et bestemt fagligt perspektiv på en problemstilling (Kvale & Brinkmann, 2015:201f). Ekspertinterviewene er levet med henholdsvis direktøren for Danner, Lisbeth Jessen og Betina fra Lev Uden Vold (Betina er i specialet anonymiseret efter eget ønske). De faglige eksperter bidrager med erfaringer fra arbejdet med voldsudsatte. De har yderligere forholdt sig til, om de i deres arbejde ser samme mønstre og udfordringer, som specialets analyse præsenterer. Lisbeth Jessen har udover at være direktør for Danner i de sidste 4,5 år arbejdet 28 år i politiet, siddet i justitsministerens ekspertpanel på voldtægtsområdet og sidder i forskellige bestyrelser, der har fokus på vold mod kvinder. Betina fra Lev Uden Vold har arbejdet med voldsramte kvinder i knapt 20 år på forskellige krisecentre.

Et opmærksomhedspunkt for ekspertinterviews er, at eksperterne kan have forberedt svar og inddrage bestemte synspunkter, de har interesse i, bliver set udadtil (ibid.) Man kan derfor antage, at eksperterne tilknyttet Danner og Lev Uden Vold i udtalelser reflekterer organisationernes normer og værdier. Qua organisationernes hovedfokus forventes der et kritisk perspektiv på politiets håndtering anmeldelser af partnervold. Eksperternes perspektiver er i sagens natur værdiladede i forhold til, hvordan systemet bedst beskytter og støtter op om voldsofre. Interviewene med eksperterne anvendes som et validerende element i forbindelse med specialets resultater (uddybet i afsnit 4.9). Da interviewene ikke anvendes alene i analysen, men bruges til at validere undersøgelsesresultatet med praksis, er interviewene ikke transskriberet fuldt. Der er udarbejdet et samlet arbejdsrapport over interviewenes hovedtemaer og pointer i Bilag 12.

Interviewene med eksperterne blev udført online via Zoom grundet COVID-19 samt afstand i geografisk placering. Jeg vurderede, at det med disse samtaler ikke var væsentligt for kvaliteten at mødes fysisk. Hvert interview varede omkring 45 minutter. Forud for ekspertinterviewet med Betina blev en forkortet udgave af specialets analytiske fund sendt, da hun ønskede dette. I interviewet med Lisbeth Jessen præsenterede jeg specialets fund mundtligt, og vi talte om hendes erfaringer sideløbende med analysens fund. Begge samtaler bidrog med validerende og nuancerende elementer til specialets analyse og diskussion.

4.6 Semistrukturerede interviews med de forurettede

Specialets primære empiriindsamling er semistrukturerede interviews med kvinder, der har anmeldt partnervold. Interviewformen tager udgangspunkt i kvindernes fortælling om deres oplevelse af politiets afhøring i forbindelse med anmeldelsen af partnervold.

Det at interviewformen er semistruktureret betyder, at der udarbejdes en interviewguide, som overordnet strukturerer interviewsamtalen. En interviewguide bidrager med struktur på interviewet, således man sikrer, at man får spurgt ind til relevante temaer (Tanggaard & Brinkmann, 2015:38ff). Interviewguiden udformes på baggrund af eksisterende viden og specialets teoretiske perspektiver, der operationaliseres ned til afgrænsede og specifikke temaer og konkrete spørgsmål. Graden af hvor styrende interviewguiden er for interviewsituationen varierer, og i dette speciale har interviewguiden været mindre styrende for interviewsamtalen, og i højere grad fungeret som sikkerhed for, at vi kom omkring vigtige temaer og spørgsmål (Kvale & Brinkman, 2015:185). Selve interviewsituationen var en flydende samtale med informanten, hvor der blev spurgt ind til deres oplevelser samt deres tanker og følelser i forbindelse med afhøringen hos. Derfor blev spørgsmålene i praksis stillet mere uformelt end formuleret i interviewguiden, da de fungerede som rammesættende for samtalen, og hvad der ønskedes belyst. Der er i interviewsituationen gået åbent og induktivt til fortællingerne om kvindernes oplevelse af mødet med politiet, for at indfange og forstå deres subjektive oplevelse af situationen bedst muligt (Jacobsen, 2015:273).

Hovedfokus i interviewene med kvinderne er den konkrete afhøringsituationen og kvindernes oplevelse af denne. Det er derfor vigtigt at have for øje, at kvindernes fortællinger er retrospektive, hvilket kan have betydning for måden, hvorpå de fortælles. Kvindernes oplevelser er subjektive og deres fortællinger afhænger af deres hukommelse, men også deres efterfølgende meningsskabelse og rationaliseringer i forhold til deres oplevelse af anmeldelsessituationen (Wincup, 2017:102f).

Hvert interview med kvinderne tog mellem en til to timer alt efter, hvor meget de ønskede at fortælle og uddybe. Interviewene blev foretaget fysisk, da jeg vurderede, at det var tryggere for informanterne, og der lettere kunne etableres tillid i mødet. Dog blev interviewet med Jane foretaget over Skype, da hun foretrak dette. Jeg oplevede ikke, at det påvirkede interviewet mærkbart.

4.6.1 Interviewguide

Interviewguiden fungerer som rammesættende for samtalen, og har til formål at sikre, at kvindernes oplevelser, følelser og tanker både før, under og efter afhøringen afdækkes, samtidig med, at der er plads til fri fortælling af det, de oplever som vigtigt at fortælle (Jacobsen 2012:266f).

Interviewguiden er udformet således, at den først består af indledende spørgsmål. Dernæst kommer få afklarende spørgsmål om det voldelige forhold og anmeldelsesårsagen. I selve interviewsituationen forklarede jeg alle kvinderne, at interviewet ikke skulle omhandle det voldelige forhold, og at de selv bestemte, hvor meget de ønskede at dele. Herefter kom de åbne hovedspørgsmål om selve afhøringen og slutteligt udfasende spørgsmål, der fungerede som debriefing (Bilag 2). De indledende spørgsmål havde til formål at varme informanterne op til samtalen, og gøre det muligt for dem, at danne en fornemmelse af hvem de sad overfor og føle sig trygge i situationen inden hovedspørgsmålene (Kvale & Brinkmann 2015:190).

Der er taget højde for, at ikke alle relevante emner, tematikker og vinkler er kendt på forhånd, og der blev derfor spurgt åbent og eksplorativt til kvindernes oplevelse af politiet og afhøringssituationen (ibid.). Der ligger bag interviewguiden en forforståelse af, hvilke emner og temaer, der er relevante at spørge til, og interviewguiden er præget af specialets baggrundsviden om vold og voldelige relationer. Den eksisterende viden og den teoretiske ramme er derfor inkorporeret i de få åbne hovedspørgsmål og præger overordnet interviewsituationen (Bilag 2). Både interviewguiden og tilgangen til genstandsfeltet er præget af de erfaringer og den viden, man som forsker har med sig jf. den hermeneutiske tilgang (Højberg 2004:321ff). Jeg har i nærværende speciale efterstræbt en åbenhed i forhold til vidensindsamlingen, hvor informanternes fortælling og forståelse har været i centrum. Jeg har i interviewsituationerne haft en nysgerrig og eksplorativ tilgang til deres oplevelse, hvor mine egne forforståelser også er forsøgt minimeret i interviewene.

4.6.2 Præsentation af informanter

Nedenstående er en kort præsentation af informanterne. Informanterne bliver præsenteret i skemaform, hvor navnene nævnes i venstre kolonne og beskrivelserne af dem i højre kolonne.

Informanter	Beskrivelse
Jane	Jane er i start 30'erne og var i et voldeligt forhold flere år. Hun har indenfor de seneste to år anmeldt sin ekskæreste for planlagt voldtægt, frihedsberøvelse og psykisk vold. Jane oplevede den første afhøring af politiet som utryg og utilfredsstillende, og den anden afhøring inden for samme sag som god og retfærdig.
Carina	Carina er i start 30'erne og var i et voldeligt forhold i flere år. Hun har indenfor de seneste 3 år anmeldt sin ekskæreste for at filme seksuelle aktiviteter uden tilladelse og snyde hende til at tage medicin uden hendes viden. Carina har en negativ oplevelse af afhøringsituationen.
Hanne	Hanne er i midt 50'erne og oplevede først vold i forbindelse med ophør af en kæsterelation. Hendes ekskæreste blev anmeldt for trusler på livet. Hanne har en positiv oplevelse af politiets afhøring.
Sanne	Sanne er i midt 40'erne og har været i et voldeligt forhold igennem flere år. Hun har indenfor det seneste år anmeldt sin ekskæreste for fysisk vold, psykisk vold og voldtægter. Sanne har haft flere negative møder og erfaringer med politiet i forbindelse med anmeldelsen, men oplevede afhøringen som en positiv oplevelse.

Stine

Stine er i start 20'erne og har været i et voldeligt forhold i omtrent 1 år. Hun har inden for det seneste år anmeldt sin ekskæreste for fysisk vold, psykisk vold og voldtægt. Stine har en oplevelse af afhøringsituationen som positiv på nogle punkter og negativ på andre.

4.6.3 Adgang til feltet - Kvinder der har anmeldt voldt

Jeg har søgt informanter til specialet gennem facebookgrupper for voldsramte drevet af NGO-foreningen "Exitcirklen". Exitcirklen er et tilbud for voldsramte, der faciliterer samtalegrupper der hjælper og styrker voldsramte til at kunne håndtere og bearbejde den vold, som de har været udsat for. Jeg kontaktede lederen for Jyllandsafdelingen af Exitcirklen Camilla Dremark og fik godkendelse til at slå et opslag op i deres Aalborg facebookgruppe. Camilla Dremark delte efterfølgende opslaget i Exitcirkelens Facebookgrupper i resten af landet. Camilla Dremark har fungeret som gatekeeper ift. rekrutteringen. Det antages, at den tillid kvinderne har til hende og Exitcirklen har en afsmittende effekt på deres tillid til dette speciale. Jeg har i mit opslag henvendt mig til kvinderne på en måde, hvor jeg er åben om mine egne personlige erfaringer for at skabe tillid og tryghed (Bilag 3). Jeg har tydeliggjort formålet med specialet om at undersøge og skabe de bedste forudsætninger og rammer for, at anmeldelsesprocessen og mødet med politiet bliver en tryk oplevelse (Noakes & Wincup, 2009:83). Seks kvindelige informanter har efterfølgende ønsket at deltage i interviews, og det er lykkedes at gennemføre fem interviews. Tilgangen og rekrutteringen af informanter indeholder systematic bias, da yderligere selektion ikke har været muligt. Det er ikke tilfældigt, hvem der vælger at lade sig interviewe, og dette må derfor formodes at have betydning for undersøgelsen. Jeg antager, at man især ønsker at deltage i undersøgelsen, hvis man har haft en utilfredsstillende oplevelse, hvilket var tilfældet for fire ud af de fem interviewede kvinder.

4.7 Ethiske overvejelser

Dette speciale er en kvalitativ undersøgelse af kvinders oplevelse med politiet i en afhøringsituation i forbindelse med anmeldelse af partnervold. I denne forbindelse er det vigtigt at diskutere og klargøre de etiske hensyn og overvejelser, der ligger bag ønsket om at opnå viden om feltet (Kvale & Brinkmann, 2015:106). Specialet går i dybden med og undersøger et særligt følsomt område af disse kvinders privatliv, hvorfor det er vigtigt at være opmærksom på, at informanterne ikke retraumatiseres eller på anden måde lider overlast i forbindelse med interviewene (Jacobsen et al. 2005:337). Inden selve interviewene med informanterne var der enten en indledende telefonsamtale eller en skriftlig korrespondance som forberedelse på interviewet, hvor jeg forklarede, hvem jeg er, min baggrund og interesse for undersøgelsesområdet, og hvordan interviewet kom til at foregå. Her havde informanterne også mulighed for at stille spørgsmål til forløbet, hvis der var noget, de var i tvivl om. Dette for at sikre, at de følte sig trygge og var forberedt på interviewet. Jeg har i min henvendelse til informanterne kort fortalt, at jeg selv tidligere har deltaget i et Exitcirklen-forløb, og at det derfor ikke er en uforstående anden, som de sidder overfor i interviewsituationen. Dette kan have en betydning for informanternes tillid til mig, og åbenhed for at fortælle detaljeret om deres personlige oplevelser. På trods af, at jeg indledende har delt min personlige erfaring med informanterne, har jeg i interviewet efterstræbt professionel afstand til informanterne og deres fortællinger.

Under selve interviewene gentog jeg formalia og informerede om mit samarbejde med Nordjyllands Politi, anonymiseringen af dem i specialet, undersøgelsens formål og at de til hver en tid kunne undlade at svare, hvis de ikke følte sig trygge eller havde lyst til at svare på nogle af spørgsmålene. Samtidig informeres de om, at specialet deles med både Aalborg Universitet og Nordjyllands Politi, og jeg sikrede informeret samtykke i forhold til dette samt at specialet må offentliggøres (Kvale & Brinkmann, 2015:116ff). Informanternes navne, specifikke alder, specifikke bosted og job anonymiseres og detaljer om dem selv eller deres forhold, som ikke har relevans for specialet og som gør dem særligt genkendelige er udeladt. Fortællinger, der omhandler andres voldshistorier eller som kriminaliserer deres tidligere partner i andre sammenhænge, som ikke er anmeldt, er også udeladt.

Når man interviewer omkring et følsomt emne, kan det resultere i at fortrængte følelser, tanker og oplevelser genkaldes hos informanten, hvilket selve interviewsituationen skal kunne rumme.

Samtalen har tildels været styret af informanterne og deres behov for at få fortalt, hvad de har haft brug for (Jacobsen et al. 2005:240). Eksempelvis spørger Jane, om det er okay, at hun uddyber fortællingen om den voldtægt, som hun har været udsat for (Bilag 4:11), da hun føler, at det kan bidrage med en større forståelse. Dette ser jeg som et udtryk for både tillid i interviewsituationen, og Janes oplevelse af at det er vigtigt at uddybe, hvad der er sket, for at føle sig tryk og hørt. Mit udgangspunkt i forhold til informanterne og interviewsamtalen trækker på min erfaring som frivillig rådgiver på den sociale skadestue, hvor forståelse, sympati, nysgerrighed og at møde mennesket i øjenhøjde er vigtigt. Derfor er også anerkendelsen af deres traume og den fortælling, som de kommer med i fokus, for at skabe tryk og tillid hos informanterne. Jeg har forholdt mig åbent og nysgerrigt til deres oplevelser, for at mindske tavs viden og indforståethed i interviewet (Jacobsen et al. 2005:253). Informanterne har efter et Facebook-opslag etableret kontakt med mig og udtrykt, at de har ønsket at deltage i interview. Dette betyder også, at de har taget stilling til, om de ønsker at åbne op for denne del af deres privatliv, hvilket jeg antager har betydning for deres åbenhed i interviewsituationen. Det, at informanterne selv har taget kontakt og tilbudt at stille op til interviews, giver en selvselektionsbias. Det kan formodes, at de som vælger at deltage, ikke er tilfældige. De individuelle interviewsituationer har været præget af, hvad informanterne har haft behov for at fortælle, hvorfor nogle har haft brug for mere støtte og anerkendelse end andre. Eksempelvis blev Carina og Sanne i interviewsituationen følelsesmæssigt påvirkede af at skulle fortælle, hvad de har været igennem. Derfor anerkendte jeg deres følelser i situationen og fortalte, at det var helt okay at blive ked af det og berørt over situationen (Bilag 5:2f; Bilag 7:2f). Jeg hentede i Sannes tilfælde papir til hende, som hun kunne tørre øjnene med, og Carina havde selv taget servietter med. Et andet vigtigt aspekt er debriefing. Dette har til formål at sørge for, at informanterne efterlader interviewet med en god fornemmelse i maven, en følelse af at være blevet hørt og lyttet til, samt at de ikke efterlades tydeligt følelsesmæssigt påvirket. Dette er også samme metode, som vi anvender i forbindelse med svære samtaler på den sociale skadestue. Derfor havde jeg forberedt spørgsmål som: *"har du så en masse planer for resten af dagen, eller skal du bare slappe af?"* (Bilag 2) som en del af den afsluttende small talk.

4.8 Transskribering

Lydfilerne fra interviewene med kvinderne er transskriberet. Det sagte er blevet transskriberet direkte til skriftform med enkelte undtagelser:

- Øhm og øh er ikke medtaget i transskriberingen
- Informanternes pauser er markeret med ... hvis det er kortere pauser og (tænkepause) hvis det er en længere pause
- Gentagelser af ord undlades fx “men men men det, det, det føltes ikke sådan” transskriberes “men det føltes ikke sådan”

Transskribering er startet fra det første spørgsmål og afsluttes efter det sidste spørgsmål er blevet stillet og besvaret. Det vil sige, at den indledende information ikke er transskriberet i hvert interview, men derimod vedlagt interviewguiden (Bilag 2). Dette betyder også, at der forekommer en selektiv transskribering, hvor debriefing processen og den indledende samtale inden interviewets begyndelse ikke er blevet transskriberet, samtidig er der undervejs udeladt detaljerede beskrivelser af volden eller andet, der gør informanterne genkendelige, og som ikke har relevans for specialet. Dette kan være en fejkilde, da det udeladte, selvom det vurderes umiddelbart irrelevant potentielt kunne have bidraget til at vise andre tendenser og mønstre i forbindelse med analysen. Alligevel vurderer jeg på baggrund af etiske hensyn og specialets formål og undersøgelsesområde at undladelse af specifikke voldshændelser, som informanterne betror under interviewene, ikke kan bidrage med relevant viden, der opvejer at informanternes anonymitet potentielt kompromitteres.

4.9 Kvalitetskriterier

Nedenstående afsnit diskuterer relevante kvalitetskriterier i forbindelse med specialeundersøgelsen. Da specialet er en kvalitativ undersøgelse, fokuseres der primært på reliabiliteten i forlængelse af gennemsigtigheden i specialet, samt den interne validitet og hvad specialet har gjort for at højne disse.

Reliabilitet dækker over specialets pålidelighed. For at højne specialeundersøgens pålidelighed er der efterstræbt gennemsigtighed (Kvale & Brinkmann 2015:318). Dette i forhold til valg af teori, og hvad det betyder for forståelsen af partnervold, de metodiske valg samt min egen involvering i feltet. Disse diskuteres i forhold til, hvad det har haft af betydning for specialets indgangsvinkel i forhold til partnervoldsproblemstillingen samt udarbejdelsen af specialet. Gennem det metodiske afsnit ses, hvordan metodiske valg begrundes, for at skabe transparens (ibid.). Der er i metodeafsnittet inkorporeret et afsnit om min praktik og det dertilhørende specialesamarbejde med politiet samt mine egne erfaringer med vold. Afsnittet diskuterer hvad disse bias har af betydning for specialet som videnskabelig undersøgelse, og hvordan jeg har håndteret dem. Reliabilitet dækker samtidig over, hvorvidt samme resultater kan opnås ved gentagelse. Jeg har i specialet vedhæftet den anvendte interviewguide ved interviews af kvinder, der har anmeldt en tidligere partner for vold for gennemsigtighed i indsamlingsprocessen (Bilag). Det giver mulighed for, at andre kan anvende samme overordnede samtalestruktur. Dog har både informanterne og jeg haft betydning for den empiri, der er indsamlet. Fordi interviewguiden er semistruktureret har der været en relativ åben tilgang til samtalen med informanterne. Gennemsigtigheden samt de løbende begrundelserne for de valg, der er truffet, højner specialets reliabilitet.

Den interne validitet er et mål for gyldighed. Hertil om undersøgelsen belyser det, som den ønsker. Med andre ord inkluderer det undersøgelsesdesignets betydning og relevans for besvarelsen af problemformuleringen (ibid.). Specialets empiriindsamlingsmetode er bestemt ud fra problemformuleringen, og hvordan denne bedst besvares. Da specialet har til formål at belyse ofre for partnervolds oplevelse af tillids- og tryghedsskabende faktorer i afhøringsituationen, anvendes interview, da jeg vurderede denne metode mest fordelagtig i relation til at få en forståelse af kvindernes subjektive oplevelser af afhøringsituationen. Det semistrukturerede interview er et kontinuum, hvor det i specialeundersøgelsen trækker mod en mere åben og eksplorativ tilgang (Kvale & Brinkman, 2015: 185). Dette har givet mulighed for at belyse nogle aspekter og mønstre,

der ellers ikke var blevet synlige, havde teorien været totalt styrende for interviewet. Samtidig har teorien bidraget til en løs ramme, der har gjort en yderligere nuancering mulig eksempelvis i relation til stigmatisering og skam. Dette øger kompleksitetssensitiviteten og har bidraget til at undersøgelsen kunne rumme og tilegne sig nye vinklinger løbende, for at højne gyldigheden og kvaliteten i forhold til besvarelsen af problemformuleringen. De verificerende interviews af eksperter fra Lev Uden Vold og Danner højner gyldigheden af specialets resultater (jf. afsnit 4.9). Eksperterne har bekræftet, at de i deres professionelle arbejde med voldsramte kvinder ser samme mønstre og tendenser i kvindernes oplevelse af mødet med politiet.

5. Kodning og analysestrategi

De empiriske data er i analyseprocessen blevet kodet gennem seks tematikker, som er henholdsvis: (Selv)bebrejdelser og skam, tillid og tryghed, forventningerne til politiet og betjenten, følelser og medmenneskelighed, processen og slutteligt de gode oplevelser. Dette for at kunne identificere mønstre på tværs af interviewene og få en mere nuanceret forståelse af datamaterialet og de gennemgående tematikker til analysen. Efterfølgende er der af kodningen udarbejdet en analytisk struktur, hvor de mønstre og temaer, der er identificeret på tværs af datamaterialet, er bearbejdet analytisk.

Analysen samt de gennemgående tematikker er udarbejdet på baggrund af den teoretiske ramme samt, hvad der i empirien viste sig relevant. Dette i overensstemmelse med den adaptive tilgang samt den hermeneutiske empiri- og analysetilgang (jf. afsnit 4.1 og 4.2). Ifølge den hermeneutiske tradition er informanterne medskabende i meningsdannelsen i interaktionen samt i den viden interviewet producerer. Den opnåede viden forstås som resultat af det mellem menneskelige møde, hvor der sker en overlappning af forskellige forståelseshorisonter (Højberg 2004:321ff). Derfor har den analytiske tilgang en åbenhed overfor nye mønstre, tendenser og tematikker der viser sig relevante for besvarelsen af problemformuleringen (Tanggaard & Brinkmann 2015:46). Den eksplorative og adaptive tilgang betyder konkret, at der løbende i analysen anvendes nye teoretiske perspektiver, der tilbyder forklaringskraft og viser sig relevante (Jacobsen, 2012:266).

6. Analyse

Analysen er bygget op i seks afsnit baseret på temaerne i den analytiske kodning.

Først analyseres kvindernes forventninger til politiet og afhøringsituationen. Andet afsnit er en analyse af kvindernes konkrete oplevelser og oplevede udfordringer i afhøringsituationen. Tredje afsnit omhandler følelsen skam, hvordan denne kommer til udtryk i afhøringsituationen, samt hvilke konsekvenser skamfølelsen medfører. Fjerde afsnit er kvindernes oplevede behov i afhøringsituationen. Her analyseres kvindernes oplevelse af, hvad der har været udslagsgivende for, hvorvidt de vurderer afhøringen som retfærdig. Dernæst analyseres kønnets betydning i afhøringen. Slutteligt er der et analyseafsnit om psykisk vold og den oplevede håndtering af denne. Som nævnt trækkes der i analysen også på teoretiske bidrag, der ikke er redegjort for i specialets teoriafsnit, men som har vist sig relevante og tilbyder forklaringskraft i analysen af den indsamlede empiri.

6.1 Forud for anmeldelsen

I nedenstående afsnit analyseres hvilke forventninger, de voldsudsatte kvinder havde til politiet forud for anmeldelsen. Kvindernes forventninger er en af flere faktorer, der har betydning for deres tillid til politiet. I afsnittet belyses gennem kvindernes forventninger, hvilke diskurser der præger deres overvejelser forud for anmeldelsen. Afsnittet analyseres med udgangspunkt i Wemmers og Cyrs teoretiske begreber om, hvad ofre oplever som vigtigt for deres retfærdighedsfølelse igennem retsprocessen.

6.1.1 Fortællingerne om Politiet

Fælles for informanterne er, at de ikke forud for anmeldelsen havde en generel mistillid til politiet. Informanten Jane nævner, at hun havde få forbehold på baggrund af historier, som hun har set i medierne om kvinder, der ikke føler sig retfærdigt behandlet efter anmeldelse af vold og voldtægt (Bilag 4: 5f).

På trods af, at kvinderne generelt ikke fortæller om en forudgående mistillid til politiet, beretter de fleste alligevel om en kritisk diskurs i forhold til politiet, som de har mødt i voldsgrupper og på krisecentrene. Informanterne oplever, at politiet fremstilles som nogle, der ikke tager hånd om og formår at hjælpe volds ofre i afhøringsituationen. Hanne fortæller:

”jeg tror, at det var godt, (...) at jeg havde mine blå øjnes naivitet, da jeg talte med ham (politibetjenten) første gang. Fordi hvis det havde været, da jeg havde været der (krisecentret) en måned, og havde hørt de andre fortælle om, hvordan det var at tale med politiet, så tror jeg, at jeg havde haft en anden tilgang. (...) det var meget den der med, ”de er fandme også og de lytter ikke til mig og de er pisseligeglade” (Bilag 6:13)

Citatet illustrerer en fortælling, der eksisterer i disse grupper og som til dels også ses i medierne. Det er fortællingen om politiet som en instans, der ikke lytter til voldsopfrene. Flere informanter fortæller, at der i voldsgrupperne hersker en forståelse af, at skylden ofte bliver lagt på ofret, når partnervold anmeldes (Bilag 5:10f; Bilag 6:13; Bilag 7:7f). Jeg argumenterer for, at denne fortælling kan skade tiltroen til politiet i nogle af de miljøer, som voldsopfre søger støtte i umiddelbart op til anmeldelsen. Det kan have betydning for deres opfattelse af og efterfølgende refleksioner over deres oplevelser med politiet. Selvom informanterne ikke havde forudgående mistillid til politiet, så kan den fortælling, logik og diskurs der er dominerende i de miljøer, som informanterne befinder søger støtte i, være af betydning for deres tankemønstre og tolkninger.

6.1.2 Kvindernes forventninger til Politiet

Når man sammenholder de forventninger som informanterne beskriver med deres faktiske oplevelse af afhøringsituationen med politiet, oplever informanterne en uoverensstemmelse. For selvom informanterne er præget af en negativ diskurs fra medier og andre voldsgrupper, forventer de som udgangspunkt:

- 1) At blive troet på og taget alvorligt
- 2) At blive mødt med forståelse for, at de står i en svær og sårbar situation
- 3) At de vil modtage støtte og vejledning til den praktiske proces omkring sagen

(Bilag 4; Bilag 5; Bilag 6; Bilag 8)

De forventninger, som informanterne beskriver, stemmer overens med procedural justice i forhold til, hvad der er vigtig for ofres retfærdighedsfølelse i den retslige proces fra anmeldelse til dom. Indenfor procedural justice er voice, respekt, tillid og neutralitet centralt for den oplevede retfærdighed for ofre (Wemmers & Cyr, 2006:106ff). Voice og vigtigheden i at føle sig hørt, ses afspejlet i forventningen om at blive troet på og blive taget alvorligt af betjenten i afhøringsituationen. Heri ligger også en forventning om ikke at få underkendt sin oplevelse af

overgrebet. Ligeledes har informanterne en forventning om, at politiet udviser forståelse for, at informanterne sidder i en svær situation. Disse forventninger er interpersonelle forventninger til, hvordan betjenten håndterer, det fortalte og de følelser, der opstår i afhøringsituationen. Der er altså en generel forventning fra informanterne om, at de vil blive behandlet respektfuldt og lyttet til, når de anmelder. Informanterne fortæller, at denne forventning har betydning for deres grundlæggende tryghed ved at anmelde og tillid til politiet. En anden forventning er af mere praktisk karakter. Flere informanter beretter, at de forventede, at de under afhøringen ville blive forklaret den retslige proces, der kommer efterfølgende (Bilag 4: 25; Bilag 5:15; Bilag 8:4f).

Informanterne giver udtryk for, at det at anmelde partnervold er en usikker situation, og de anser politiet som fagprofessionelle, der kan mindske deres usikkerhed ved at forklare og overskueliggøre, hvad der efterfølgende skal ske i den retslige proces. Carina fortæller:

”Jeg har altid fuld tiltro til mine autoriteter (...) Jeg tænker altid, at hvis man sidder i en rolle, så har man styr på sit felt (...). (Politibetjentene skal være) som minimum uinvolveret i deres følelser, ikke noget vrede, ikke noget skuffethed eller noget du burde vide bedre. Det var de forventninger jeg havde” (Bilag 5:14).

En pointe i citatet er forventningen om professionalisme og objektivitet. Det kan af citatet udledes, at Carina forbinder politiets fagprofessionelle rolle med neutralitet i forhold til sagens indhold. Objektivitet bliver beskrevet som et minimum i forhold til politiets rolle i afhøringsituationen, hvor betjentenes følelser, holdninger og meninger ikke skal influere afhøringen. Alle informanterne giver udtryk for, at de ønsker anerkendelse af det som de har oplevet og forståelse for, at de står i en ubehagelig situation. Afhøringsituationen fordrer på den måde ifølge informanternes forventninger objektivitet, neutralitet og fakta på den ene side og forståelse, anerkendelse og sympati på den anden, for at kunne indfri og leve op til forventninger, og medvirke til en følelse af tryghed, tillid og oplevet retfærdig. Dette uddybes nærmere i det analytiske afsnit 6.4.5.

På baggrund af dette argumenteres der for, at der indledende fra informanternes side eksisterer en tillid til politiet, og at denne præger de forventninger, som de har til den specifikke betjent i afhøringsituationen. Disse forventninger afspejler en grundlæggende forståelse af politiet som kompetente, hvorfor kvinderne går ind i afhøringsituationen og forventer, at politiet har ressourcer og faglig viden til at foretage en saglig afhøringen og vejlede dem i forhold til afhøringen og den

videre proces. De forventninger som informanterne har forinden afhøringen afspejler, hvad de forbinder med politiets rolle, professionalisme og derigennem også, hvad der kan være med til at sikre tryghed for dem i afhøringsituationen. Selve afhøringen bliver derfor vurderet i forhold til de indledende overvejelser og forestillinger, og forstås i samspil med den faktiske afhøring. Derfor argumenterer jeg for, at forestillingerne såvel som den faktiske afhøring har betydning for, hvordan politiet opfattes i afhøringsituationen, og at dette påvirker den oplevede tryghed i afhøringsituationen, tilliden til politiet og informanternes retfærdighedsfølelse.

6.2 Kvindernes oplevelse af afhøringsituationen

I dette afsnit undersøges de voldsudsattes kvindernes oplevelse i relation til afhøringsituationen. Specialets problemformulering interesserer sig for, hvad der opleves som tryghedsskabende og tillidsvækkende i afhøringen. Nedenstående afsnit afdækker kvindernes subjektive fortællinger om, hvad de har oplevet som enten tillids- eller mistillidsskabende, samt hvad de opfatter som problematisk for deres tryghed i afhøringen.

6.2.1 Bebrejdelser og følelsen af at blive pålagt skyld

Fra afhøringens start ved betjenten, at anmeldelsen omhandler partnervold. Man kan derfor argumentere for, at kvinderne allerede har et stigma som ”offer for partnervold”. Dette stigma kan komme til udtryk i den sociale kontekst, som en afhøring er. Det er derfor relevant at undersøge, hvorvidt kvinderne oplever sig selv som stigmatiserede og i givet fald, hvordan det oplevede stigma kommer til udtryk i afhøringsituationen.

Informanterne Jane, Carina og Stine fortæller, at de under afhøringen enten helt eller delvist oplevede at blive bebrejdet for den vold, som de havde været udsat for (Bilag 4:10f; Bilag 5:22; Bilag 8:7,14). Jane fortæller, hvordan hun følte sig mistænkeliggjort. Hun oplevede, at betjenten fokuserede på, hvad hun kunne have gjort for at undgå volden, fremfor at forsøge at forstå, hvad hun havde været udsat for (Bilag 4:10). Hun fik den forståelse, at hun i betjentens øjne burde have vidst bedre og handlet anderledes for at undgå voldtægten:

”han var sådan ”jaja men du havde selv sagt ja til det (...) du havde jo selv sagt ja” jeg følte, at ligegyldigt hvad jeg sagde, ligegyldigt hvornår jeg gjorde noget,

så kunne jeg have gjort det modsatte eller så SKULLE jeg gøre det modsatte ifølge ham (politibetjenten)” (Bilag 4:11).

Janes oplevelse af, at blive pålagt et medansvar for sin egen voldtægt, er et udtryk for victim blaming, fordi betjenten fokuserer på, at hun burde eller kunne have gjort noget andet, end hun gjorde, og at hun derved kunne eller burde have forhindret overgrebet. Victim blaming er, når et offer pålægges skyld i forbindelse med et overgreb (Meyer, 2016). Den kommunikation, som Jane oplever i afhøringsituationen, indeholder altså elementer af victim blaming og kan forklares ud fra stigmaet ”offer for partnervold”. Den grundlæggende antagelse i victim blaming er, at offeret er medansvarlig for de kriminelle handlinger, der er begået mod dem (ibid.). Victim blaming kan forstås som en del af en dominerende kulturel forståelse af partnervoldsofre i samfundet. Betjenten er næppe selv bevidst om, at han bærer denne indlejrede forståelse med i afhøringsituationen. Det bebrejdende element kan derfor ses som en form for systemisk vold, hvor en indlejret forforståelse kommer til udtryk gennem den politimæssige praksis (Zizek, 2008:13f). At anmeldere af partnervold oplever at blive stillet bebrejdende spørgsmål i afhøringen, kan derfor være et udtryk for en gammel praksis i forlængelse af den dominerende kultur i samfundet. En kultur, der fortsat kommer til udtryk i måden, politiet henvender sig til partnervoldsofre på. Når anmeldere af partnervold oplever stigmatisering og victim blaming, er det altså ikke nødvendigvis udtryk for bevidste strategier fra betjentens side, men kan være et udtryk for kulturelt indlejrede forståelser og handlemønstre, som eksisterer generelt i vores samfund, og som betjentene ubevidst bringer med sig i afhøringsituationen.

Informanten Carina fortæller, at hun oplevede, at hun af den afhørende politibetjent blev pålagt en del af ansvaret for den vold, som hun har været udsat for. Carina fortæller:

”det her var jo første tidspunkt, jeg nogensinde havde hørt nogle sige, at det var min skyld, hvad han gjorde mod mig bag min ryg altså, men det var meget, meget forfærdeligt ” (Bilag 5:7).

Carina oplever ligesom Jane, at der bliver sat spørgsmålstejn ved hendes involvering og skyld for vold, som hun har været udsat for. Hun beskriver det med ordet *forfærdeligt*. Det er tydeligt, at der er uoverensstemmelse mellem, hvad de forurettede og de afhørende betjente vurderer som passende i afhøringsituationen, og at den uoverensstemmelse havde Carina ikke forventet forud for anmeldelsen. Jane og Carina beskriver på baggrund af deres oplevelse af at blive pålagt medansvar

for volden en diskrepans mellem, hvordan de oplever sig selv (som ofre for en voldelig handling), og hvordan betjenten, forstår dem (som havende en del af ansvaret for den voldelige handling) (Goffman 2009:43ff; Jacobsen & Kristiansen, 2015:98). Man kan forstå mekanismen således, at de forurettede tildeles et stigma ”offer for partnervold”. Dette sker allerede, da de henvender sig til politiet for at anmelde partnervold. Med til stigmaet hører en forståelse af, hvordan kvinder, der har været udsat for partnervold, er. Dette kalder Goffman den virtuelle sociale identitet. Den virtuelle sociale identitet står i forhold til den faktiske sociale identitet. Den faktiske sociale identitet er det, som kvinderne viser, at de er (ibid.). Kvinderne oplever i afhøringsituationen, at politiet ikke har øje for deres faktiske sociale identitet, fordi deres forudindtagede forestilling om kvinderne, den virtuelle sociale identitet, overskygger. Diskrepansen mellem hvordan informanterne oplever sig selv, og hvordan de i afhøringsituationen oplever, at betjenten forstår dem, skaber usikkerhed. At informanterne oplever, at de bliver bebrejdet og givet et medansvar for hændelsen, som de ønsker at anmelde, resulterer i, at de oplever manglende tillid til betjentenes håndtering af deres anmeldelse og manglende tryghed i afhøringen.

6.2.2 Anerkendelse

Empirien viser, at der i afhøringerne forhandles om anerkendelse mellem anmelder og betjent. En afhøringsituation er en social interaktion. Ser man på afhøringen ud fra Scheffs og Goffmans teoretiske perspektiver på skam og social samhandling, er det under afhøringen af betydning, at den forurettede oplever sig bekræftet og legitimeret i det sociale møde (Scheff 1990:6f; Bo 2012:12ff). Dette for at undgå følelser af ekskludering og skam. Bekræftelse og legitimering er ifølge Scheff en forudsætning for hensigtsmæssig kommunikation og for at undgå barrierer politibetjent og forurettet imellem (ibid.).

Stine fortæller, at hun under afhøringen fortæller betjenten om episoder, hvor hendes ekskæreste har gennemført samleje med hende uden, at hun ville. Ifølge Stine var ekskæresten bevidst om, at hun ikke ønskede samleje (Bilag 8:7). Betjenten reagerede, ifølge Stine, ved at sige: *”sådan skal man nok bare nogle gange regne med, at det er i parforhold”* (Bilag 8:7). Stine fortæller, at hun efterfølgende ikke fortæller mere om den seksuelle vold. Stine oplever, at betjenten giver udtryk for, at seksuel tvang er forventeligt i et parforhold, derfor vurderer hun ikke, at hun har nogen chance for at overbevise ham om, at hun har været udsat for vold. Stine fortæller *”jeg blev så chokeret, og blev jo mødt af det samme, som jeg var blevet fortalt i det her forhold, at det skal man,*

når man er i et forhold, det er sådan, det er” (Bilag 8:7). Stine forstår betjentens udsagn som en negligering og normalisering af seksuel vold i parforhold. Når politiet tidligt i afhøringsituationen, uden at have alle informationer, vurderer den forurettedes oplevelse, sættes forurettede i en position, hvor hun oplever det som hendes ansvar at argumentere og overbevise politiet om, at hun har været udsat for et overgreb. Stine oplever, at politiet ikke anerkender voldtægten, fordi den er begået af hendes daværende kæreste. Dette lægger et yderligere pres på Stine, og det har potentielt flere konsekvenser. For det første stopper Stine i afhøringsituationen med at berette om seksuel vold. Hun opgiver. Det har derfor den direkte konsekvens, at politiet ikke får kendskab til en del af den seksuelle vold, som hun oprindeligt kom for at anmelde. For Stine har det yderligere den konsekvens, at hun efterfølgende ikke fortæller om de seksuelle overgreb til nogen mænd. Hun fortæller, at hendes erfaring fra afhøringen er, at mænd ikke anerkender seksuelle overgreb.

Nogle anmeldere af partnervold oplever, at deres afhøringer udvikler sig til en forhandling om hvilke overgreb, der er ”rigtige” overgreb. De oplever, at netop partnervold af de afhørende betjente i nogle situationer ikke klassificeres som et ”rigtigt” overgreb. Stine fortæller, at hun af betjenten i afhøringsituationen føler sig konfronteret med den forståelse, at man i et kæresteforhold ”skylder” hinanden sex, og at det at blive presset til samleje mod sin vilje ikke er et overgreb (Bilag 8:14). Stines reaktion, kan forstås som en håndteringsstrategi i relation til det stigma og de forventninger, som Stine oplever, at betjenten har til hende. Ved at pålægge sig selv tavshed, undgår hun at blive yderligere konfronteret med betjentens forståelse og dermed også at få underkendt sin virkelighedsopfattelse (Goffman 2009:44ff). Man kan forstå Stines oplevelse i afhøringsituationen som sekundær viktimisering. Sekundær viktimisering omhandler negative reaktioner og vurderinger fra professionelle (Wemmers & Cyr, 2006:102ff). Ligesom i eksemplet omkring victim blaming er der næppe tale om en bevidst strategi fra betjenten side. Betjentens kommentar er snarere et udtryk for kulturelt bestemte indlejrede forventninger til kvinder i kæresteforhold, som betjenten upåagtet, tager med sig i afhøringen. Jane, Carina og Stine oplever på forskellige måder, at betjentene tilskriver dem utroværdighed eller ikke anerkender dem som værende ofre for seksuel vold i afhøringsituationen. Dette kan blandt andet forstås som en følge af et kulturelt bestemt stigma for ”partnervoldsofre”.

I stigmaet partnervoldsoffer ligger en immanent modsætning, da stigmaet indeholder en forståelse, der til dels annullerer offerrollen, idet offeret tildeles medansvar for den vold, der er begået mod

vedkommende. Anskuer man stigmaet ”partnervoldsoffer” i relation til teorien om det ideelle offer, kan man argumentere for at ofre for partnervold i betjentenes øjne ikke lever op til de kriterier, der forbindes med en legitim offerstatus (Christie 1986:18ff) Janes offerstatus anerkendes ikke umiddelbart af betjenten, da Jane i betjentens øjne befandt sig et sted, hvor hun kunne bebrejdes at være (i sommerhus med sin kæreste). Hun havde samtidig fra hans synspunkt ikke forsvaret/beskyttet sig selv i tilstrækkelig grad (ibid.; Bilag 4:10f). Carina oplever, at hun af betjenten tildeles medansvar for at være blevet filmet mod sin viden og mod sin vilje, da hun har haft sex med sin kæreste i et værelse, hvor der også var et kamera (Bilag 5:6) Betjenten siger ifølge Carina også *”du har jo valgt at være sammen med en, der tydeligvis er personlighedsforstyrret”* (Bilag 5:7). Dette er ligeledes et udtryk for, at Carinas offerstatus ikke anerkendes, idet hun blev udsat for vold af en partner, som hun selv har valgt (Christie 1986:18ff). Stines voldtægt anerkendes ikke, da hun var kæreste med gerningspersonen, og det derfor ifølge betjenten er forventeligt, at man af og til har samleje, selvom man ikke har lyst (Bilag 8:7). Ofrene oplever det altså nærmest umuligt at føle sig anerkendt som et legitimt offer for en kriminel voldelig handling.

Jeg argumenterer for at kulturelt bestemte forestillinger om ofre for partnervold ubevidst bliver båret ind i afhøringsituationen. At strukturer i samfundet på denne måde virker bag om ryggen på betjentene og modvirker, at disse sager bliver belyst tilstrækkeligt. Når ofre for partnervold oplever sig stigmatiseret af de mennesker, der skal tage imod deres anmeldelse, påvirker det deres tillid til politiet og retssystemet negativt. Jane, Stine og Carina oplever alle, at de selv skal legitimere deres ret til at anmelde partnervolden, og at de i forlængelse af dette skal forsvare deres ret til at blive anset som et legitimt offer for en voldelig handling. Jeg argumenterer for, at man kan forstå dette som en kamp om anerkendelse, der udspiller sig i afhøringsituationer for denne bestemte type forurettede. Når anmeldere oplever, at politiet som myndighed stiller spørgsmålstejn ved deres oplevelser allerede inden de har fået lejlighed til at forklare sig, påvirker det både chancen for at sagen bliver fuldt belyst og anmelders retsfølelse og tillid til politiet negativt.

6.3 Skammen

I dette afsnit undersøges informanternes dominerende følelser i forbindelse med afhøringen, særligt tilstedeværelsen og betydningen af skam. Der ses nærmere på, den besværliggjorte sympatiprocess, hvor informanterne oplever ikke at blive mødt med den forståelse og sympati, som de forventer i situationen. Det er også i forlængelse af denne proces, at skammen opstår.

6.3.1 Oplevelsen af skam og sekundær viktimering

Skam opstår i den sociale interaktion, og er resultat af et spændingsfelt i afhøringssituationen, hvor forurettedes virkelighed ikke anerkendes af politibetjenten. Skammen hindrer den gnidningsfrie interaktion mellem forurettede og politibetjenten, og det har konsekvenser for afhøringen (Scheff 1990:6f; Bo 2012:12ff). Informanternes oplevelse af betjentens spørgsmål som bebrejdende resulterer i, at de under afhøringen føler skyld for eget overgreb. Denne skyld kan i forlængelse af Scheffs teori anses som et synonym for tilstedeværelsen af skam (Bo 2015: 101). Udover at føle skyld oplever flere af informanterne en følelse af skam over at være endt i den situation, og have været udsat for vold af deres ekspartnere. Skammen har forskellige udtryk og er en dominerende følelse for ofrene i afhøringssituationen (Bilag 4; Bilag 5; Bilag 6; Bilag 8).

Når voldsofre oplever, at der stilles spørgsmålstejn ved deres skyld og ansvar i forbindelse med de oplevede overgreb, påvirker det deres opfattelse af både sig selv og overgrebet. Individet spejler sig i andre i sociale situationer. Den andens perspektiv og forståelse af individet inddrages og påvirker, hvordan individet forstår sig selv. Det er også denne proces Sheff beskriver i forlængelse af spejlselvet (Cooley 1922: 84; Bo 2015: 99f). Den følelse af skam, som opstår som et resultat af ofrenes oplevelse af mangel på anerkendelse og legitimering af offerstatus i afhøringssituationen er problematisk. Skammen vanskeliggør kommunikationen mellem politibetjent og forurettede. Der skabes barrierer, der i yderste konsekvens resulterer i, at anmeldelsen trækkes tilbage på trods af, at man har været udsat for vold. Jane italesætter en følelse af ubehag indeni hende som resultat af afhøringen: *"det er så ubehageligt at have den der følelse af, at man ved noget har eksisteret, og ingen andre tror på, at det har eksisteret. Det er virkelig ubehageligt"* (Bilag 4:14). Citatet illustrerer den ubehagelige følelse, der opstår når Jane oplever, at betjenten ikke tror på hende. Det kan opleves som endnu et overgreb. Carina fortæller:

”der kan ikke være nogen tvivl om, at det var retraumatiserende (...) jeg gik hjem og var bare helt ødelagt (...) jeg skulle virkelig gøre alt jeg kunne, for ikke at udøve selvskade igen og sådan, det fik alle de værste ting tilbage (...)” (Bilag:10)

Citatet viser, hvilke alvorlige konsekvenser det kan have, hvis forurettede stigmatiseres og vurderes negativt i afhøringsituationen. Jane og Carinas oplevelse af manglende tiltro til dem, bebrejdelser i forbindelse med deres adfærd udløser skam, og er et udtryk for sekundær viktimisering. Sekundær viktimisering er negativ adfærd og vurderinger ofre oplever fra professionelle (Wemmers & Cyr, 2006:102ff). Skammen er en anden side af samme mønt, og opstår i situationer, hvor man føler sig negativt vurderet eller miskrediteret (Scheff 1990:74-80; Bo 2012:15f). Når ofre for partnervold i mødet med politiet oplever sekundær viktimisering, kan det resultere i, at både skammen og traumet forstærkes, og det gør det sværere for forurettede at håndtere det traumatiske overgreb.

6.3.2 Håndteringsstrategier i forbindelse med skam

Flere af informanterne fortæller om skam forbundet med at være offer for partnervold (Bilag 4:12f; Bilag 6:8). En skam, der bundes i stereotype fordomme, der er tilknyttet stigmaet ”offer for partnervold”. Fordomme som, at det kun er *”bly violer, der ikke engang kan finde ud af at passe på sig selv”* (Bilag 5:11). Både Carina og Hanne fortæller, at de ikke tænkte sig selv som typen, der kunne blive udsat for vold, og de tager dermed afstand pga. fordomme, som de selv har om voldsofre (Bilag 5:11; Bilag 6:9). Hanne og Stine fortæller begge om deres ophold på krisecenter, at de ikke følte, at de passede ind, hvilket også er en afstandstagen fra at forstå sig selv som en, der har brug for et krisecenter (Bilag 6:9; Bilag 8:6). Der eksisterer altså allerede en skamfølelse i den forurettede inden afhøringen. Dette viser, hvordan kvinderne også stigmatiserer og kobler bestemte forventninger på ”ofre for partnervold”. De har i forlængelse heraf indoptaget en følelse af skam som resultat af, hvordan de oplever at samfundet kategoriserer partnervoldsofre. Denne skamfølelse bliver tydelig i afhøringsituationen, da stigmaet grundet anmeldelsen ikke kan skjules, og derfor må håndteres på andre måder i den sociale situation.

Informanternes italesættelse af skam og ubehag stemmer overens med Sheffs beskrivelse af skam, som en følelse, der grundet smerten gør, at man forsøger at gøre op med skammen både i den sociale situation og efterfølgende. Scheff inddrager Nathansons beskrivelse af skammens kompas, som består af fire håndteringsstrategier, der bruges til at håndtere skamfølelser.

Håndteringsstrategierne er: tilbagetrækning, angreb på selvet, undgåelse af skammen og angreb på andre (Bo 2015:102ff). Distinktionen mellem disse håndteringsstrategier er en analytisk skelnen,

virkeligheden er mere kompleks, og flere strategier er overlappende. Den analytiske kompleksitetsreduktion muliggør en nuancering for en dybere forståelse.

Når Jane og Carina efter afhøringen forsøger at trække anmeldelsen tilbage, som reaktion på det ubehag, der forbindes med situationen, falder dette ind under håndteringsstrategien tilbagetrækning (Bilag 4:15; Bilag 5:7). Tilbagetrækning som håndteringsstrategi gør, at man som resultat af skammen trækker sig fra den sociale situation, som skammen er opstået i (Bo 2015:102ff). Jane og Carina forsøger at trække anmeldelsen tilbage og dermed trække sig selv ud af processen og undgå fremtidige samtaler med politiet, hvor de risikerer at føle skam. Både Jane og Stine fortæller, hvordan de i afhøringen undlader at fortælle yderligere og give beviser til betjenten, fordi de ikke føler sig trygge ved at berette om sårbare hændelser, når betjentene gennem afhøringen bagatelliserer den seksuelle vold, som de har været udsat for (Bilag 4:31; Bilag 8:7). Dette er et forsøg på undgåelse af skammen under afhøringen, da uddybning af voldsepisoderne samt udleveringen af flere beviser kunne resultere i yderligere fornægtelse og negligering fra betjentens side og dermed øge skamfølelsen. På samme måde italesætter Carina, at hun i afhøringen ikke turde rette sig selv, hvis hun var kommet til at sige noget fejlagtigt (Bilag 5:8). Dette kan ligeledes forstås som et forsøg på at undgå den skamfølelse, som opstår, når Carina oplever, at politibetjenten synes, at hun er besværlig (Bilag 5:13). Carina fortæller:

”det gik jo fra bebrejdende til en fjendtlig samtale (...) jeg kan huske, at jeg blev meget rædselsslagen faktisk, jeg blev fuldstændig lammet, jeg kan huske at hele mit kropssprog blev mere og mere underdanig, jeg sad der tilbage i stolen og gjorde mig lille, og håbede på at hun (politibetjenten) ville opdage på et tidspunkt, at jeg ikke var lige så oppustet som hun var, og hun bare ville stoppe af sig selv” (Bilag 5:9).

Citatet viser, hvordan Carina i afhøringssituation forsøger at gøre sig selv mindre for at stoppe den fjendtlighed, hun oplever fra betjenten. Dette er et eksempel på angreb på selvet som håndteringsstrategi. Håndteringsstrategien består i at nedjustere sig selv i situationen, og tilpasse sig den anden eksempelvis gennem underdanighed. Dette er samtidig et tegn på en opslugende relation, hvor den forurettede går på kompromis med sig selv for relationens skyld (Scheff 1994:25-31; Bo 2012:10f). Når der opstår skam i afhøringssituationen, anvender de forurettede altså forskellige strategier for at håndtere skammen og undgå at tage skammen på sig. Den måde hvorpå

informanterne håndterer skammen i afhøringsituationen, bliver også et udtryk for, hvordan de i afhøringen forsøger at håndtere det pålagte stigma.

6.3.2.1 Skammens konsekvenser i afhøringen

Alle informanterne oplevede at blive afhørt inden den efterfølgende efterforskning gik i gang (Bilag 4; Bilag 5; Bilag 6; Bilag 7; Bilag 8). Afhøringen var derfor det første møde med politiet, som de oplevede. Det er med udgangspunkt i afhøringen, at informanterne vurderer, om de kan gennemføre anmeldelsen. De vurderer blandt andet på baggrund af den behandling, som de har oplevet i afhøringsituationen. Betjenten bliver repræsentant for de autoritetspersoner, som de forurettede kommer til at møde gennem retsprocessen. Afhøringen får derfor betydning for den tillid, som forurettede har til politiet, men bliver samtidig en afspejling af, hvad de forurettede kan forvente af retssystemet, og hvorvidt de kan have tillid til den efterfølgende proces. Af de fem informanter i specialet endte fire med enten at trække anmeldelsen tilbage eller forsøge at trække anmeldelsen tilbage (Bilag 4; Bilag 5; Bilag 6; Bilag 8). To af informanterne fortæller, at det var på baggrund af deres oplevelse af politiets håndtering og politiets negligering af overgrebet i afhøringsituationen, at de forsøgte at trække anmeldelsen tilbage.

Jane fortæller om sine overvejelser efter afhøringen:

”(efterfølgende) der var jeg af den overbevisning, at jeg ville trække sagen tilbage, fordi jeg for det første følte, at det var sådan en dårlig oplevelse at være hos ham, og han havde negligeret alt jeg sagde, og han havde bagatelliseret og gjort det til meget mindre end, hvad det var” (Bilag 4:15).

Citatet viser, at forsøget på at trække anmeldelsen tilbage var en konsekvens af Janes oplevelse i afhøringsituationen. Det lykkedes dog ikke Jane at trække anmeldelsen tilbage, da sagen var klassificeret som personfarlig, hvorfor politiet skulle igangsætte en efterforskning (Bilag 4:15f). I afhøringsituationen oplevede Jane ikke, at voldtægten hun anmeldte, var andet end *”varm luft”* (Bilag 4:34). Hun oplevede betjenten som ligeglad, uinteresseret og negligerende overfor voldtægen, og hun sad tilbage med indtrykket af, at politibetjenten syntes, hun havde gjort *”alt det forkerte og det hele var så dumt”* (Bilag 4:11). Det at voldtægten i afhøringsituationen er blevet negligeret og efterfølgende klassificeres som personfarlig er modsætningsfyldt, og viser hvordan forurettede og politiet kan have konfliktende oplevelser af den samme situation.

Når forurettede oplever, at politiet ikke anerkender overgrebene, påvirker det tryghedsfølelse under og efter afhøringen samt den generelle tillid til politiet. Tilliden mellem forurettede og politiet har indflydelse på sandsynligheden for, at forurettede gennemfører anmeldelsen og fastholder den. Skammen har betydning for, hvordan forurettede agerer og hvilke følelser afhøringen vækker i dem. Skamfølelsen og det ubehag den giver, påvirker de forurettedes oplevelse af tryghed og dermed også politiets mulighed for at indsamle detaljerige informationer og klarlægge hændelsesforløbet.

6.4 Kvindernes oplevede behov i anmeldelsessituationen

Dette afsnit har til formål at analysere de behov, som kvinderne oplever og tilskriver betydning i afhøringssituationen. Afsnittet er bygget op på informanternes positive oplevelser, samt hvad de giver udtryk for, at de har følt manglede i afhøringen.

6.4.1 Informanternes positive oplevelser

Informanterne Jane, Hanne og Sanne har hver haft én afhøring hos politiet, som de beskriver som en positiv oplevelse. For Jane var det hendes anden afhøring i sagen. Hvor den første afhøring ifølge Jane var karakteriseret af negligering, skyldfølelse og uvidenhed, oplevede Jane professionalisme, forståelse og venlighed ved den anden afhøring (Bilag 4:14). Sanne oplevede sin positive afhøring som professionel og anerkendende, hvor hendes tidligere møder med politiet har været kendetegnet ved frustration og en følelse af ikke at blive troet på (Bilag 7:14). Det som Jane, Hanne og Sanne syntes gjorde den positive afhøring til en god oplevelse er, at de i situationen følte, at betjenten tog dem seriøst. Hanne fortæller, at det vigtigste for hende i afhøringssituationen og det, som havde den største betydning for, at hun oplevede den som positiv var, at de tog hende seriøst (Bilag 6:18; Wemmers & Cyr:106ff). Hun fortæller, at hun særligt havde brug for, at betjenten anerkendte, at det ikke var en sjov position for hende at være i (Bilag 6:7). Ifølge Hanne var de efterfølgende samtaler med politiet ”guld værd” og var med til at fastholde hende i, at det hun havde oplevet, var reelt (Bilag 6:20).

Jane fortæller, at hendes positive oplevelse i den anden afhøring skyldes, at politiet udviste neutralitet, anerkendelse af overgrebet og professionalisme. Jane fortæller:

”så sagde han (politibetjenten) ”der er helt klart noget i det, og jeg tænker ikke bare, at det er ingenting” (...) Det synes jeg virkelig gør en tryk (...) man bliver

faktisk taget seriøst ved, at han siger "jeg kan godt se, hvad du mener" agtig eller "jeg kan godt forstå, at du har følt det grænseoverskridende" (...) det giver bare sådan en ro (...) det gør, at man føler sig mødt på en eller anden måde (...) det gjorde altså virkelig stort indtryk på mig, og gjorde jeg faldt mere til ro i det (...)"(Bilag 4:23).

Citatet viser, hvor stor en forskel det gør for Jane, at hun bliver mødt og anerkendt i den fortælling, som hun kommer med (Goffman, 1967:15-23). Det skaber både ro og tryghed i afhøringen, at Jane ikke skal forsvare sin egen position i den sociale interaktion og ikke behøver at retfærdiggøre sin oplevelse. Jane fortæller, at betjenten *"viste sig som et normalt menneske, der bare prøvede at være professionel"* overfor hende (Bilag 4:29). Jane sammenkobler altså professionalisme med det at udvise forståelse i afhøringssituationen.

Det, der ifølge informanterne er kendetegnende for den gode afhøring, er følelsen at tage blive taget seriøst (Wemmers & Cyr, 2006:106ff). Når man spørger informanterne til, hvad der giver tillid til politiet, er det bemærkelsesværdigt, at de ikke taler om, hvorvidt sagen endte med at føre til dom. Jeg argumenterer for, at det er et udtryk for, at informanternes tillid i højere grad afhænger af, om de føler sig fair behandlet, end om hvorvidt politiet vurderer sagen på samme måde, som de selv gør.

6.4.2 At blive hørt

Informanterne, der beretter om negative oplevelser i forbindelse med afhøringssituationen, fortæller samstemmende, at afhøringssituationen afviger fra de forventninger, som de gik ind med. De forventede, at de kunne få lov at fortælle om og anmelde overgrebet ud fra deres perspektiv, og at politiet tog dem og deres oplevelser seriøst.

Ifølge Wemmers og Cyrs vigtige fokuspunkter for ofre i retsprocessen, er begrebet voice fremhævet (ibid.). Voice handler om ofres mulighed for, at blive lyttet til og inkluderet i processen. Dette stemmer overens med informanterne vurdering af muligheden for at få deres perspektiv og version af overgrebshændelsen fortalt som af betydning for trygheden og professionalismen i samtalen. Jane fortæller:

”jeg synes faktisk, at det var rigtigt fedt, det der med at bare sådan tale ud og fortælle hele seancen, som det var (...) også det der med, at han ikke afbrød, han afbrød mig ikke i at snakke, og det gør også, at man føler sig mere hørt på en eller anden måde (...) mere professionelt” (Bilag 4:22).

Carina fortæller på samme måde, at hun ville ønske, at betjenten i afhøringen havde givet hende plads til at fortælle uden afbrydelser. Hun siger: *”jeg tænker, at det umiddelbart havde været nok til at gøre mig tryk i den situation at få lov at fortælle uden at blive afbrudt og dømt (...)”* (Bilag 5:25). Det er tydeligt, at det har betydning for både Carina og Jane, at få muligheden for at kunne fortælle deres version frit. Der ses en sammenhæng mellem ikke at blive afbrudt i sin fortælling af det overgreb, som man har været udsat for, og følelsen af at blive lyttet til og få sin version frem under afhøringen. Det at forurettede gives plads i afhøringssituationen inkluderer den forurettede i afhøringssituationen, og får dem til at føle sig lyttet til og bidrager med en følelse af at blive troet på og taget alvorligt (Wemmers & Cyr, 2006:102f). Det har derfor betydning, om forurettede har mulighed for at få sin egen stemme og fortælling frem (voice) i afhøringen, da det hænger sammen med forurettedes oplevelse af at blive hørt, troet på samt at føle sig trygge ved politiet.

Carina fortæller ydermere: *”jeg blev ved med ikke at kunne få lov til, at min side af det, var det der blev logført (i afhøringen)”* (Bilag 5:6). Carina føler altså ikke i afhøringen, at hun får lov til at fortælle sin oplevelse og hun føler sig ikke hørt og forstået af betjenten. Jane fortæller ligesom Carina, at hun under den første afhøring ikke oplever, at betjenten anerkender hendes perspektiv i forbindelse med anmeldelsen (Bilag 4:18). Carina og Jane oplever altså begge, at deres fortælling ikke bliver hørt. Centralt her er Carinas og Janes manglende oplevelse af, at føle sig lyttet til, og hvordan det påvirker deres oplevelse af afhøringssituationen negativt. Det er for Jane og Carina af betydning, at deres perspektiv i afhøringen anses som en relevant del af informationsindsamlingen. Der kan i overensstemmelse med Wemmers og Cyrs teori argumenteres for, at der er sammenhæng mellem at føle sig hørt i afhøringen, og forurettedes oplevelse af tilfredshed med politiet efterfølgende (Wemmers & Cyr, 2006:106ff). En af konsekvenserne af ikke at føle sig hørt er, at forurettede de facto ekskluderes fra processen, da de ikke kan komme igennem med deres oplevelse af situationen. De oplever, at de har sat gang i en anmeldelse, men føler sig afmægtige i et system, der konsekvent opfattes som tagende den potentielle gerningspersons perspektiv. Dette påvirker de forurettedes tiltro til politiet og deres retfærdighedsfølelse negativt.

6.4.3 Information og gennemsigtighed

For fire ud af fem af de interviewede kvinder er anmeldelsen af deres ekskæreste den første direkte kontakt, de har med politiet (Bilag 4; Bilag 5; Bilag 6; Bilag 8). Dette betyder også, at de ikke har været i en afhøringsituation før, og at derfor ikke på forhånd ved, hvad der skal ske. Stine bruger *”mangel på information”* som beskrivelse af hendes oplevelse af afhøringen (Bilag 8:14). Carina fortæller ligeledes, at politibetjenten manglede forståelse for, at hun ikke kendte til processen, og at det skabte forvirring og kaos for Carina, da hun pludselig oplevede, at det føltes som om, at det blev taget ud af hendes hænder (Bilag 5:7f, 15). Carina fortæller endvidere: *”hun (politibetjenten) var også ude i først, da jeg sad og snakkede om det ”jamen jeg ved ikke, hvad du har tænkt dig, så skal du i retssag, og så skal du vidne” og jeg blev bare mere og mere bange”* (Bilag 5:15). Carina oplever altså en manglende forklaring på processens forløb i forbindelse med afhøringen. Jane fortæller om sin anden afhøring hos politiet:

”for det første så han politimanden han forklarede mig sådan lidt, hvad var systemet sådan efterfølgende og sådan noget, og det gjorde også et eller andet, gav en ro om, hvad der skulle ske, (...) hvis der var nogle spørgsmål, så kunne jeg bare kontakte ham (...)” (Bilag 4:22).

Jane beskriver, at det giver hende ro, at betjenten gennemgår, hvad hun kan forvente og at han er villig til at besvare spørgsmål og afklare de usikkerheder, som hun måtte have. Informanterne oplever, at det har betydning for den tillid og tryghed, der opstår i forbindelse med afhøringen, hvis betjenten gennemgår og besvarer spørgsmål omkring, hvad de kan forvente af både afhøringen og den efterfølgende proces. Gennemsigtighed og afklaring af forurettedes usikkerheder har for informanterne en væsentlig betydning for den oplevede tryghed. Dette fordi processen bliver overskuelig, og de får en følelse af, at de bliver inkluderet og har en stemme i forhold til egen sag.

Et spørgsmål der går igen hos både Jane og Stine i forbindelse med anmeldelsen af deres ekspartner er *”hvornår finder han ud af, at jeg har meldt ham?”* (Bilag 4:15; Bilag 8:10). Informanterne er bekymrede for egen sikkerhed, når gerningspersonen finder ud af, at de har anmeldt ham. Det er et centralt punkt for informanterne, hvor utrygheden i forbindelse med anmeldelsen potentielt kan øges markant. Samtidig er det en af de oplysninger, som politiet ikke kan give forurettede, da det afhænger af efterforskningsprocessen, hvornår den anklagede informeres. For at opveje for den manglende oplysning om, hvornår den potentielle gerningsperson får besked om anmeldelsen, kan

forurettede have brug for så mange oplysninger, som muligt om resten af processen, for at minimere usikkerhed. Når politiet hjælper forurettede med at minimere usikkerhed, øges sandsynligheden for, at den forurettede udvikler tillid til politiet.

I interviewene med politibetjentene Jesper og Ole, fortæller Ole, at det er vigtigt at give forurettede kontrol over afhøringsituationen. Med dette mener han, at forurettede skal have lov til at bestemme, hvorvidt døren er åben eller lukket, hvornår de har brug for pause og hvilke ord de er mest komfortable med at bruge eksempelvis på de tidspunkter i afhøringen, hvor de skal beskrive noget intimt grafisk (Bilag 11). Dette forklarer han med at ofre i disse typer af forbrydelser har oplevet, at deres kontrol i situationen er blevet taget fra dem, og det er vigtigt at give dem en form for kontrol tilbage igen (Bilag 11).

6.4.4 Kritiske spørgsmål

Jane fortæller, at noget som hun gerne ville have været forberedt på de kritiske spørgsmål, og hvorfor de stilles. Jane fortæller: *"det gav mig også en lettelse, det der med at de spørger ikke kritisk ind til dig, fordi du gjorde det forkerte, men de spørger ind til, hvorfor du gjorde, som du gjorde, fordi de gerne vil vide mere (...)"* (Bilag 4:24f). Det er noget Jane har fået øjnene op for efterfølgende og som hendes advokat har forklaret hende. Man er som forurettede i en afhøringsituation fremmed for processen, og kan ikke forventes at forstå, hvorfor der stilles kritiske spørgsmål, og at det ikke betyder, at politiet ikke tror på en. Dette er et punkt, informanterne giver udtryk for kan øge den generelle tillid til politiet og trygheden i anmeldelsessituationen. Når ofre oplever kritiske spørgsmål uden at blive fortalt, hvorfor de stilles, kan de forstå dem som et udtryk for, at betjenten mistror eller stigmatiserer dem (Bilag 4:24f).

Betjentene beretter ligeledes om betydningen af at forberede den forurettede på kritiske spørgsmål. Hvis betjenten forklarer, at kritiske spørgsmål ikke er et udtryk for mistro, men stilles for at indfange så mange detaljer som muligt og give forurettede den bedste sag fremadrettet, kan det skabe tillid og tryghed betjent og forurettede imellem (Bilag 9; Bilag 10; Bilag 11). Datamaterialet viser, at der er forskel på, om et spørgsmål er kritisk eller om det opleves som bebrejdende og pålægger informanterne skylden for overgrebet. Dette er en skelnen, der for betjentene kan svær at navigere i, da de sidder overfor en forurettet, der er særligt sårbar. Det kan derfor være svært at vurdere, hvornår et spørgsmål opfattes som bebrejdende fremfor kritisk af den forurettede i

situationen. Derfor argumenterer jeg for, at forklaringen af de kritiske spørgsmål, kan fungere som medskabende til forståelsen for, hvorfor de må stilles, og derigennem påvirker, hvordan informanterne opfatter dem.

Informanten Stine fortæller, hvordan hun ville ønske, at hun forinden afhøringen var blevet informeret om, at det ikke var hensigtsmæssigt at have en nær relation med som bisidder til selve afhøringen. Betjentene Jesper og Ole fortæller i overensstemmelse med Stines oplevelse, at det kan problematisere afhøringssituationen, hvis forurettede har en mor, søster, god veninde eller en anden nær relation med inde til selve afhøringen (Bilag 8: 15; Bilag 11). Dette fordi, man som forurettet kan have en trang til at ville beskytte ens nærmeste mod at høre om den vold, man har været udsat for. Hensynet til en nær relation giver et ekstra pres at lægge på forurettede under afhøringen, som i forvejen er en svær situation. Både Jane, Stine og Carina nævner også, at et råd, som de vil give videre til en anden, er at tage en bisidder eller advokat med ind til afhøringen (Bilag 4:9,21; Bilag 5:16; Bilag 8:15). En bisidder, der ikke er en nær relation, kan hjælpe og støtte under afhøringen. Informanterne fortæller, at de forud for anmeldelsen har haft svært ved at finde informationer om, hvad der skulle ske, når de anmeldte, hvordan de kunne forberede sig bedst muligt og hvordan den efterfølgende proces ville være. Det ses her, hvilken betydning det for informanterne har at føle sig godt sat ind i, hvad der kommer til at ske.

6.4.5 Det objektive overfor det sympatiske

Alle informanter nævner, at de ikke har behov for, at betjentene synes, at det er synd for dem, eller at betjentene involverer sig følelsesmæssigt. Men de har behov for forståelse for, at de har været ude for et overgreb, samt at de står i en ubehagelig situation. Sanne fortæller:

” Hun (politibetjenten) var simpelthen så sød, og hun sluttede faktisk af med ”jeg håber, at du har følt dig hørt, og jeg håber ikke, at du er for traumatiseret af at skulle fortælle det igen”. Så stortudede jeg (...) det er første gang, der er nogen (politibetjente), der har vist mig så meget respekt (...) der siger jeg også, ”er du klar over, hvor meget det betyder for mig, at jeg ved det ikke er jer allesammen, der er mine fjender” (Bilag 7:11).

Citatet viser, hvor vigtigt det for informanterne, at de bliver mødt med respekt og interesse. Dette stemmer overens med Wemmers og Cyrs kriterier til den oplevede retfærdighed for ofre i

retsprocessen, som nævner både voice, værdighed og respekt som vigtige for ofret (Wemmers & Cyr, 2006:106ff). For Sanne gør det indtryk, at hun mødes med sympati for sin situation, og at hun oplever at blive behandlet med respekt. De forurettede giver udtryk for, at sympati og forståelse i afhøringsituationen har betydning for deres oplevede tryghed og tillid til politiet. Carina fortæller om sin afhøring, og hvordan hun netop ikke følte, at hun fik en respektfuld behandling af politibetjenten og fortæller:

”fordi kølig apati havde jeg nok foretrukket, men hun valgte jo at involvere sig, sine følelser og sin egen moral (...) så jeg ville ønske, at det første sætning, der var kommet ud af det, det var ”det lyder hårdt, det kan jeg virkelig godt forstå er træls” og jeg ville ønske, at der ikke var en eneste sætning om, hvordan det var min skyld” (Bilag 5:10,23).

Her tydeliggøres, Carinas behov for netop at blive mødt med forståelse for den position, som hun befinder sig i, og uden at hun bebrejdes for at være endt der. Jane siger, at selvom betjentene har personlige holdninger til sagen, så skal de ikke komme frem under afhøringen (Bilag 4:27). Informanterne er enige om, at betjentene forventes at holde en professionel distance, og ikke skal overtage forurettedes følelser i afhøringen. Informanterne ønsker objektivitet i samspil med forståelse og sympati. De interviewede betjente bakker op om dette og fortæller alle, at det er vigtigt i afhøringer af forurettede i disse typer sager, at man har interessen for og lysten til at lytte og forstå, sætte den fornødne tid af i afhøringen og hjælpe forurettede undervejs i afhøringen (Bilag 9; Bilag 10; Bilag 11) Dette kan både være i form af sympati og forståelse, eller i forbindelse med at overskue de episoder, som den forurettede har oplevet i løbet af forholdet. Lisbeth Jessen fra Danner fortæller ligeledes, om ofres behov for at blive hjulpet og vejledt gennem afhøringen. Hun mener, at der ligger et for stort pres på ofres egen evne til at kunne klarlægge hele voldsforløbet egenhændigt (Bilag 12).

Carina fortæller, at det hun primært manglede i hendes afhøringsituation for, at hun skulle føle sig tryk, var sympati og forståelse for hendes situation. Carina fortæller:

”det er så simpelt som ”årh det lyder hårdt” men det er nok. Det siger både ”jeg tror på dig” og ”du må have det virkelig skidt”, det siger ikke ”du er ekspert i at klare dig, og alt du har gjort er rigtigt” men det siger bare sympati og forståelse,

og så ånder man simpelthen så lettet op (...) og så ville jeg ønske, at der ikke var en eneste sætning om, hvordan det var min skyld” (Bilag:22f).

Carina oplever mangel på forståelse fra betjentens side. Carina oplever det som positivt for afhøringen og for hendes tryghed i situationen, at betjenten forholder sig neutralt og ikke dømmer hende, men blot forholder sig faktaorienteret. Selv hvis det i politiets øjne er en svær sag at føre, så har informanterne oplevet at være udsat for et overgreb. Den forurettede deler intime detaljer om en traumatisk hændelse i deres liv, hvorfor det for dem opleves at være tillidsvækkende og tryghedsskabende, hvis både de og deres fortælling behandles med respekt i afhøringssituationen (Wemmers & Cyr,2006:106ff).

I afhøringssituationen sidder betjentene i en fagprofessionel rolle overfor en særlig sårbar forurettet. Det betyder også, at de sidder i to forskellige roller, hvor politiet har hovedansvaret for selve afhøringen. Analysen viser, at dette fordrer, at betjentene kan navigere i forhold til forurettede i afhøringen og både være den faktaorienterede, neutrale betjent og den medmenneskelige, sympatiske betjent, for at øge trygheden og tilliden til betjenten. Betjentene Louise, Jesper og Ole beskriver det som vigtigt, at betjentene kan interagere og justere sig i forhold til den forurettede og hvad vedkommende har brug for (Bilag 9; Bilag 11). Betjentene fortæller ydermere, at det, der skal afbalanceres, er forskelligt fra afhøring til afhøring. Louise beskriver denne balancegang, som noget, der kommer automatisk, når man har arbejdet med sårbare forurettede i lang tid, og at det er en selvfølgelig del af jobbet (Bilag: 9). Både informanterne og betjentene italesætter her, politiets dobbeltrolle i mødet med forurettede. Der ses i afhøringens systemiske set up en indbygget dobbelthed, der vanskeliggør betjentens rolle. I forlængelse af dette bliver afhøringen et besværliggjort møde, hvor der grundet indbyggede mekanismer opstår en forstørret risiko for, ikke kunne leve op til de divergerende roller, som man som betjent forventes at kunne håndtere. Denne barriere går udover den enkelte betjents intentioner og kompetenceniveau, men dækker i højere grad over afhøringens set-up og de divergerende roller, politiet skal dække.

6.5 Køn i afhøringsituationen

Både Jane og Stine forventede, at anmeldelsen og afhøringsituationen ville resultere i en følelse af empowerment. Jane fortæller, at hun ville ønske, at politiet var mere bekræftende i selve anmeldelsen:

”jeg ville jo have ønsket, at det var lidt mere (...) den der gode oplevelse, og de var sådan ”ej og tak fordi du er her” og ”fedt du kom” og mere sådan den der med, at godt du kom og vi er glade for, at du har tillid til at dele den her historie med os eller (...) ”vi anerkender, at det er svært, at du skal ud med den her historie nu, så vi er glade for, at du faktisk tør åbne dig op og fortælle os om det”

(Bilag 4:16).

Jane fortæller, at hun mangler bekræftelse og en følelse af empowerment i den første afhøring. Stine derimod fortæller, at det var en lettelse og en succesoplevelse at anmelde, fordi hun fik sagt fra og beskyttet sig selv (Bilag 8:16). Dog fortæller hun også, at hun forventede, at den mandlige betjent havde taget afstand fra seksuelle overgreb i parforhold. Stine fortæller:

”så jeg tror også, at jeg havde følt mig stærkere i selve afhøringsituationen, for så havde jeg fået godkendt fra mænd også, at det ikke er sådan det er (...) Det var måske også den forventning, jeg så håbede at jeg ville få her, og så er det jo så bare uheldigt, at der lige blev sagt ”nå men det er nok det, man kan regne med”.

Så ja og så har jeg ikke snakket med nogle mænd om det siden” (Bilag 8:14).

Citatet viser også hvor vigtigt det er for informanterne, at de oplever at blive mødt og bekræftet i deres virkelighedsforståelse. Og at der bliver udvist forståelse for, at det de har oplevet, har været grænseoverskridende for dem. Man kan også se, hvordan kønnet i afhøringsituationen kan have betydning for den forurettede, men at det først træder frem, når informanterne oplever at blive underkendt i deres fortælling eller mangler den forståelse og sympati, som de forventer. Stine fortæller, hvordan hun i starten ikke tænkte, at køn ville have en betydning, men efterfølgende ville have foretrukket en kvindelig betjent. Dette kan ses som et udtryk for, at Stine forbinder den manglende anerkendelse af de seksuelle overgreb med betjentens køn, og en generel forståelse af, at kvindelige betjente rummer mere forståelse i denne sammenhæng (jf. teoriafsnit 3.2.1). Dette er noget også både Jane og Carina italesætter. Jane fortæller, at hun manglede kvindelig opbakning i afhøringen, og derfor tog en kvindelig bisidder med til anden afhøring (Bilag 4:21), og Carina

fortæller, at hun ”antager at alle kvinder ved præcist, hvordan det er at blive kørt rundt med af de her mænd på den her måde”, hvilket hun også gjorde i afhøringssituationen (Bilag 5:22). Der ses altså hvordan kønsforestillingerne har betydning for rationaliseringerne, men at de først får en konkret betydning, når informanterne oplever ikke at blive taget alvorligt. Det vigtigste for informanterne er altså, at de oplever at blive anerkendt og forstået. Betjentens køn er sekundært, men kan få betydning, hvis informanterne oplever at blive underkendt.

6.6 Psykisk vold som svær kategori

I nedenstående afsnit analyseres afhøringssituationen i relation til anmeldelser af psykisk vold. Herunder også hvordan kvinderne oplever at psykisk vold bliver håndteret, og hvilke udfordringer der opstår i afhøringssituationen. To temaer er gennemgående i informanternes fortællinger om anmeldelsen af psykisk vold. Det første tema er juridiske fejl. Det andet tema er informanternes oplevelse af politiets håndtering af afhøringen om psykisk vold.

6.6.1 Oplevede juridiske fejl

De fem informanter har alle været udsat for psykisk vold, hvilket stemmer overens med forskningen på området, der viser, at hvis der er fysisk og/eller seksuel vold til stede i et parforhold, så er der i langt de fleste tilfælde også psykisk vold. Jane italesætter den psykiske vold i parforholdet overfor betjenten, hun fortæller:

”Jeg gav et eksempel på noget psykisk vold, som jeg havde oplevet, hvor han sagde ”nej men det er slet ikke psykisk vold”, hvor jeg er sådan lidt, det har jeg fået at vide i Exitcirklen, det kan jeg læse mig til på Danners hjemmeside det er, det har jeg hørt alle steder, at det var, og de eneste der siger, at det ikke er psykisk vold, det er politiet” (Bilag 4:18f).

Jane oplever, at der er uoverensstemmelse mellem politiets opfattelse af psykisk vold og andre fagprofessionelles opfattelse af psykisk vold. Hun oplever, at politiet er de eneste, der ikke anerkender den psykisk vold i hendes tidligere forhold. Det skaber mistillid til politiet, da Jane forud for afhøringen grundigt har undersøgt, hvad der er og ikke er lovligt i forhold til hendes anmeldelse. Hun har læst om, hvad psykisk vold er, og hun har fået bekræftet sin opfattelse ved både Danner og Exitcirklen. Jane fortæller, at hun efterfølgende i anden afhøring af politiet får at vide, at det var psykisk vold, og at der blev indsamlet beviser i sagen (Bilag 4:34f). Der er her en

juridisk problematik i forbindelse med politiets umiddelbare håndtering/skøn omkring psykisk vold. Hvis forurettede oplever at blive mødt med misforståelser, skader det tilliden til den enkelte politibetjent, og skaber barrierer i informationsindsamlingen. Jane følte sig urimeligt behandlet i forbindelse med første afhøring, og det kan blandt andet skyldes betjentens juridiske fejlskøn under afhøringen. Dette er en problematik, der lettere kan opstå, hvis afhøringen ikke foretages af en betjent, der har erfaring og viden om vold i nære relationer herunder psykisk vold, da der er øget risiko for fejlskøn, når betjentens vidensgrundlag er mangelfuldt.

Den mistillid den forurettede oplever, at der opstår i afhøringen, smitter af på politiet som helhed, da betjenten repræsenterer politiets viden, arbejdsgange og evne til at håndtere afhøringssituationen. Oplever forurettede en mistillid til betjent i afhøringssituationen påvirker det den forurettedes oplevelse af afhøringen negativt.

6.6.2 Håndtering af anmeldelser om psykisk vold

Informanterne fortæller samstemmende, at de oplever størst negligering, flest bebrejdelser og mest stigmatisering i forbindelse med anmeldelser af psykisk- og seksuel vold. Psykisk vold beskriver flere af informanterne, som særlig svær at forklare og beskrive. Stine forklarer:

”(...) det psykiske det er også svært at forklare, for hvad er det egentligt, man er jo bare blevet manipuleret fuldstændig (...) Det fysiske det var nemt at snakke om fordi ja så fik jeg et par på hovedet, eller hvad ved jeg” (Bilag 8:6f).

Stine fortæller at den fysiske vold er en direkte voldstype, der er udmønter i en konkret hændelse som eksempelvis et slag. Fysisk vold kan man fortælle om, uden at der kan stilles spørgsmålstejn ved, om det er vold eller ej. Forståelsen af psykisk vold som sværere at snakke om, kan hænge sammen med samfundets udvikling i forhold til kriminaliseringen vold. Psykisk vold blev først kriminaliseret per d. 01. april 2019, og det er derfor relativt nyt, at denne voldsform er kriminaliseret (Lev Uden Vold, 2019). Forståelsen af psykisk vold, som noget kriminelt er derfor endnu ikke indlejret i samfundet generelt og heller ikke i politiets praksis. Fysisk vold har længe været kriminaliseret både lovmæssigt og i samfundsbevidstheden, hvor kriminaliseringen af psykisk vold er relativt ny. Derfor kan der også stadig forekomme udfordringer med implementeringen af og håndhævelsen af psykisk vold i den politimæssige praksis. Dette vil i diskussionsafsnittet uddybes nærmere og diskuteres i forlængelse af politiskønnet (jf. diskussionsafsnit 7).

Sanne oplever i sine samtaler med politiet, at der er mangel på forståelse for, hvad psykisk vold er, og hvordan psykisk vold kan påvirke de kvinder, som har været udsat for det. Sanne fortæller

”(...) Der er bare noget i forståelsen i, at folk er fucking vrede og kede af det og såret, og det skal de kunne rumme. Når man kommunikerer med folk i forskellige traumer (...) så reagerer folk også uhensigtsmæssigt, og det skal de også kunne rumme (...)” (Bilag 7:6)

Sanne oplever, at politiets viden om psykologiske udfordringer og reaktioner, som ofre for partnervold kan opleve, har betydning for afhøringen. Hun har oplevet, at politiet ikke har kunne forstå og håndtere hendes reaktioner og hendes fortælling. Dette er i tråd med Janes oplevelse af, at politiet ikke vidste, hvad psykisk vold er. Det påvirker informanternes tillid til politiet negativt, når informanterne oplever, at politiet mangler faglig viden (Wemmers & Cyr, 2006:106ff). Det er særligt hyppigt i afhøringerne om psykisk vold, at der opleves, at betjente har fejlagtige forståelser og mangler faglig viden om voldstypen. På baggrund af dette argumenterer jeg for, at etableringen af tillid i afhøringen skaber en tiltro til betjentenes faglige viden og rolle, men også omvendt. Betjentene der har faglig vinde, og som indtager en professionel rolle virker tillidsskabende på forurettede. Jane og Sanne oplever usikkerhed, da de ikke føler sig sikre på, at betjentene har den fornødne viden til at håndtere deres sag.

7. Diskussion

Specialets diskussion tager udgangspunkt i analysen samt ekspertinterviewet med Lisbeth Jessen (Bilag 12). Af analysen fremgår det, at alle specialets informanterne fortæller om oplevelser med psykisk vold begået af en tidligere partner. Ifølge Danner havde 90% af kvinderne på Danners krisecenter i 2020 været udsat for psykisk vold (Danner, 2021b). Psykisk vold er altså ofte forekommende i voldelige forhold. Samtidig viser forskning, at der forud for partnerdrab i 75% af tilfældene har været psykisk vold (ibid.). Psykisk vold kan derfor ses som en indikator for risikoen for, at det voldelige forhold ender i drab. Det er i forlængelse af dette interessant at diskutere de udfordringer, der eksisterer i forbindelse med sagerne omhandlende psykisk vold.

Fra perioden 01. april 2019 til 27. februar 2021 viser et udtræk datasystemet POLSAS, at der har været 616 anmeldelser om psykisk vold (ibid.). Af de sager blev 36% (224 sager) henlagt inden en sigtelse¹. Der blev rejst sigtelse i 45% af sagerne (277 sager) og af de 277 sager nåede 6% til retten for afgørelse, og 2% (11) er fundet skyldige². Der ses altså tydeligt, at paragraffen om psykisk vold ender i relativt få domafsigelser, hvilket taler til, at der i praksis er udfordringer med disse typer sager.

En af de udfordringer, man hører som forklaring på dette er, at bevisbyrden for psykisk vold er svær at løfte (Bilag 9; Danner, 2021b). Med paragraffen om psykisk vold er psykisk vold kriminaliseret på niveau med fysisk vold i retsligt regi. Kigger man på psykisk vold som fænomen, kan man argumentere for, at det adskiller sig fra fysisk vold i selve udøvelsen og omfang. Da loven er relativt ny, er det en relevant diskussion, hvad den lovmæssige bestemmelse om psykisk vold indebærer og hvorfor den endnu ikke er indlejret i politimæssig praksis. Hertil også, hvordan politiet kan arbejde med bevisspørgsmålet i denne type sager. Danners undersøgelse opfordrer til, at der tænkes i nye tilgange til at afdække den psykiske vold og indsamle beviser. Det er ifølge Danner nødvendigt at tænke kreativitet i afhøringen af forurettede samt gennem efterforskningen, da psykisk vold på mange områder er kompleks og afviger bevismæssigt fra den fysiske vold (Danner, 2021b). De relativt store udfordringer, der opleves i forbindelse med at løfte bevismaterialet, kan argumenteres for kan være et udtryk for implementeringsproces, der endnu

¹ Af de 616 sager, afventes der stadig information om enten sigtelse eller henlæggelse i 115 af sagerne

² På tidspunktet for dataudtrækket afventes der stadig dom i 3 af de 277 sager.

ikke har rodfastet sig i praksis, og hvor der stadig arbejdes på, hvordan man skal håndtere disse sager. Det er derfor interessant at undersøge hvilke mønstre der går igen i partnervoldssager om psykisk vold med henblik på at udvikle alternative politimæssige afhørings- og efterforskningsmetoder, der optimerer muligheden for at afdække og indsamle relevante beviser i disse sager. Området om psykisk vold er komplekst, det er der generel enighed blandt fagpersoner om. Derfor er det nødvendigt, at man udvikler metoder, der tager højde for de særlige ting, der er på spil i forbindelse med psykisk vold.

Den politimæssige arbejdsbyrde vurderes at være 4-5 gange mere ressourcekrævende i sager om psykisk vold end fysisk vold (Danner, 2021b). Derfor har det for politiets side også betydning, hvilke ressourcer de har til rådighed. Der kan derfor være et politimæssigt skøn i forbindelse med sager om psykisk vold, hvor tilbøjeligheden til at afvise sagen relativt tidligt i processen øges, hvis der ikke for betjenten er umiddelbare klare beviser, da efterforskning kræver mange ressourcer, og sandsynligheden for domsfældelse anses som relativt lille. Der eksisterer her nogle organisatoriske udfordringer der gør, at man som betjent bliver nødt til at selektere og på baggrund af et skøn for at organisationen kan bestå og have ressourcer til de stærkeste sager (Finstad, 2000:176ff, 208-213). Interessant er her også, om dette i sig selv kan være en selvforstærkende praksis, der bunder i, at politiet ikke har de rette betingelser for at kunne håndtere, rumme og afdække psykisk vold. Der er altså nogle udfordringer, som besværliggør offerets ønske om straf og retfærdighed.

8. Konklusion

Ovenstående analyse har haft til formål at undersøge problemformuleringen *”Hvilke faktorer er af betydning for tilliden til politiet og den oplevede tryghed hos ofre der anmelder partnervold i en afhøringsituation? Hvad komplicerer i denne forbindelse tilliden og trygheden i afhøringsituationen?”*

Afhøringen er central i forhold til, hvordan ofrene vurderer både politiet og retssystemet som helhed. Analysen viser, at der er flere aspekter, der har betydning for anmelderes generelle tillid til politiet samt den oplevede tryghed i afhøringsituationen. Forholdet mellem ofrenes forventninger i samspil med den faktiske afhøring, spiller en betydelig rolle. Ofrenes forventninger bliver rammesættende for deres oplevelse af afhøringen, og oplever de uoverensstemmelse mellem det forventede og det faktiske, viser undersøgelsen, at der er større risiko for, at ofrene vurderer afhøringen negativt. Det har ydermere betydning for ofrene, hvorvidt de oplever sig stigmatiseret af betjenten i anmeldelses- og afhøringsituationen.

Hvis de i afhøringsituationen oplever at blive tildelt et medansvar for den vold, der er udøvet imod dem, og dermed oplever en bekræftelse af betjentens stigmatisering af dem, påvirker det den oplevede tryghed, retfærdighedsfølelse og generelle tillid til politiet som objektiv myndighed negativt. Dette er et udtryk for en uhensigtsmæssig kultur, som er indlejret i politiets praksis. Denne komplicerer afhøringsituationen og udfordrer tillid og tryghed offer og betjent imellem.

Ofrene oplever at skulle argumentere for deres offerstatus og ret til at anmelde. Dette skaber barrierer i afhøringen. Denne forhandling om anerkendelse påvirker deres tryghed i afhøringen negativt. Det vurderes af ofrene at være af afgørende betydning, at politiet anerkender deres offerstatus, i forhold til om de føler sig tilpas i afhøringen, retfærdigt behandlet og om afhøringen resulterer i, om de har overvejende tillid eller mistillid til politiet.

Den dominerende følelse, som ofrene oplever i afhøringsituationen, er skam. Tilstedeværelsen af skam vanskeliggør afhøringen og kan komplicere informationsindsamlingen. Ofrene oplever skamfølelsen som ubehagelig, og der opstår i afhøringen håndteringsstrategier, der har til formål at dæmpe skammen. Disse strategier består blandt andet i tilbagetrækning og undgåelse og kommer til udtryk ved at ofrene eksempelvis trækker anmeldelsen tilbage, før der igangsættes en

efterforskning, eller de undlader at give væsentlige beviser og informationer videre, som et forsøg på at undgå yderligere skam. Skammen skaber altså både negative vurderinger af afhøringsituationen i offeret, samtidig med at det komplicerer den faktaorienterede informationsindsamling for betjentene.

For ofrene er det, der opleves som mest tryghedsskabende i afhøringsituationen at føle sig forstået. Kvinderne bruger ordet forståelse som udtryk for at føle sig hørt (voice) i afhøringen og derigennem inkluderet i processen, samtidig med at de ikke oplever sig afvist i deres forståelse af dem selv som havende været udsat for en forbrydelse. Det har for ofrene betydning, om de modtager den sympati i afhøringen, som de selv vurderer, er rimelig. Opstår der uoverensstemmelser mellem den sympati, som kvinderne forventer, og den der udvises i afhøringen, har det en negativ påvirkning på ofrenes oplevelse af tryghed, retfærdighed og tilfredshed.

Ofrene oplever, at afhøringen er præget af mange procesusikkerheder. Disse usikkerheder øger ofrenes oplevelse af utryghed i afhøringen. Det har for ofrene betydning for deres tryghed og generelle tillid, hvor mange uvisheder de oplever i forbindelse med afhøringen. Betjentens køn opleves for ofrene kun problematisk, hvis afhøringen opleves negativt. Generelt ses kønnet sekundært, men for offeret opleves det, som en medvirkende faktor til utryghed, hvis afhøringen ikke lever op til offerets forventningerne.

Det er for ofrene af betydning, at der i afhøringsituationen eksisterer en balance mellem den objektive faktaorienterede betjent og den sympatiske betjent. Ofrene oplever, at den professionelle distance er en medvirkende faktor til, at afhøringen er tillidsskabende til politiet som instans. Med professionel distance menes der fra ofrenes side, at betjenten ikke involverer sig følelsesmæssigt og personligt i sagen. Samtidig er det for ofrene vigtigt, at denne objektivitet ikke udelukker sympati i afhøringen, og en oplevet forståelse af, at ofrene står i en svær situation. Dette kan forstås som et udtryk for en mekanisme bundet op på en organisatorisk dobbelthed, der er indlejret i afhøringsituationen, hvor betjenten både skal være sympatisk og objektiv. Dette vanskeliggør processen for betjenten og det afspejles i mødet mellem betjent og forurettede. Der opstår i denne forbindelse også en forøget risiko for, at ofrene oplever utilfredshed i mødet med politiet.

9. Reflekterende perspektivering i forhold til praksis

Specialets analyse og konklusion lægger op til refleksioner om, hvordan undersøgelsesresultatet kan bidrage til udvikling af politiets praksis, når de modtager anmeldelser af partnervold.

De mest centrale refleksioner omhandler primært to hensyn, der vil blive diskuteret i det følgende:

1. hensynet til sagen. Af hensyn til sagen har det betydning, at politiet i afhøringsituationen får belyst sagen i videst muligt omfang, så de kan lave en faglig vurdering på et oplyst grundlag.
2. hensynet til offeret. Af hensyn til offeret har det betydning, at politiet ikke upåagtet retraumatiserer ofre for partnervold. Ofre for partnervold henvender sig til politiet for hjælp, og hvis anmelder føler sig afvist på trods af, at deres anmeldelse er reel, krænker det retsfølelsen.

Hensynet til sagen

Flertallet af informanter i undersøgelsen beskriver en så høj grad af manglende tryghed i afhøringsituationen, at det påvirker deres tillid til at fortælle politiet udførligt om overgrebene. Med andre ord bliver nogle sager underbelyst, fordi ofrene mister tilliden til betjenten i afhøringsituationen. Det er derfor af betydning for politiets mulighed for at få sagerne belyst, hvis politiet formår at øge anmelderes følelse af tryghed i anmeldelsessituationen. Det anbefales derfor, at betjente undervises i traumer, reaktionsmønstre og psykisk vold. Så længe kun nogle betjente har denne specialiserede viden, kunne politiet organisere sig således, at afhøringer af netop denne type ofre altid blev foretaget af en betjent med den fornødne viden. Undersøgelsen viser også, at politiets tilgang til partnervoldsofre vurderes negativt på krisecentre og i voldsgrupper. For at hindre den negative opfattelse af politiet gør, at voldsramte undlader at anmelde overgreb, anbefales det, at politiet etablerer et tættere samarbejde med krisecentrene. Der kunne udarbejdes en folder med gode råd og relevant viden, som kan hjælpe volds ofre, der endnu ikke har anmeldt. Folderen kunne udarbejdes i et samarbejde mellem politiet og krisecentrene og dermed også sende det signal til de voldsramte kvinder, at politiet er interesserede i at støtte dem også i anmeldelsessituationen. Hvis afhøringer foretages af betjente med specialiseret viden, vil det øge sandsynligheden for, at politiet får de oplysninger af den forurettede, som de skal bruge for at vurdere sagen på et tilstrækkeligt

oplyst grundlag. Større grad af afdækning, mindsker risikoen for fejlskøn og dermed også risikoen for, at politiet afviser sager, der ikke burde afvises.

Hensynet til offeret

Flertallet af informanter i specialet beskriver, hvordan afhøringsituationen med politiet har været unødigt belastende for dem. De har oplevet stigmatisering og at blive pålagt medansvar for den vold, der er blevet begået mod dem.

At flere betjente får en specialiseret viden om traumer, reaktionsmønstre og psykisk vold vurderes også at have en gavnlig effekt på dette. Undersøgelsen viser, hvordan kulturelt betingede normer og magtstrukturer mellem køn i samfundet generelt, virker bag om ryggen på betjentene og medvirker til at ofre mistænkeliggøres og gives medansvar. Betjente, der mangler viden om traumereaktioner, kan ubevidst retraumatisere forurettede og krænke deres retsfølelse. Hvis afhøringer af ofre for partnervold foretages af betjente med en specialiseret viden, vil det givetvis mindske risikoen for, at politiet upåagtet retraumatiserer anmeldere, fordi de ikke forstår basale mekanismer og reaktioner hos ofre. Det anbefales yderligere, at betjentene uddannes i, hvordan man etablerer tillidsfulde relationer og hvordan man kan arbejde med brugerperspektiver, når man udvikler praksis.

Litteraturliste

Andersen, Heine & Lene Koch (2015): "Hermeneutik og fænomenologi" i Michael Hviid Jacobsen; Kasper Lippert-Rasmussen & Peter Nedergaard (red.): *Videnskabsteori - i statskundskab, sociologi og forvaltning*. 3. Udgave, 1. Oplag. København: Hans Reitzels Forlag.

Andersen, Lotte Bøgh; Anne Skorklær Binderkrantz og Kasper Møller Hansen (2012): "Forskningsdesign" I Lotte Bøgh Andersen, Kasper Møller Hansen & Robert Klemmensen (red.): *Metoder i Statskundskab*. 2. Udgave, 6. Oplag. København: Hans Reitzels Forlag.

Antoft, Rasmus & Heidi Houlberg Salomonsen (2012): "Det kvalitative casestudium" i Antoft, Rasmus; Michael Hviid Jacobsen; Anja Jørgensen & Søren Kristiansen (red.): *Håndværk & horisonter – tradition og nytænkning i kvalitativ metode*. 2. Udgave, 2. Oplag. Odense: Syddansk Universitetsforlag.

Bo, Inger Glavind (2012): Det sociale bånd og følelser i menneskers interaktion. *Psyke & Logos*, Nr. 33, 2012:7-26

Bo, Inger Glavind (2015) "Skam – når personligheden står for skud" i Inger Glavind Bo & Michael Hviid Jacobsen (red.): *Hverdagslivets følelser*. 1. Udgave, 1. Oplag. København: Hans Reitzels Forlag.

Brå, brottsförebyggande rådet (2009): *Våld mot kvinnor och män i nära relationer*. Rapport 2009:12. Stockholm: Brå.

Cooley, Charles H. (1922). *Human Nature and the Social Order*. New York: Scribner's.

Danner (2021a): "Seksualiseret vold". Senest tilgået d. 24. maj 2021. Tilgængelig via: <https://danner.dk/seksualiseret-vold>

Danner (2021b): *To år med strafbar psykisk vold – ny rapport om erfaringer fra praksis*. København: Danner.

Dansk-Politi (2019): "Redaktionen fokus – kvinder i Politiet". Nicolai Scharling, Dansk-Politi. Senest tilgået d. 24. maj 2021. Tilgængelig via: <https://dansk-politi.dk/nyheder/redaktionens-fokus-kvinder-politiet>

Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder (2014): *Vold mod kvinder: En EU-undersøgelse. Oversigt over resultater*. Luxembourg: Den Europæiske Unions Publikationskontor.

Det Kriminalpræventive Råd (2021): "Fakta om vold". Ingrid Soldal Eriksen, Det Kriminalpræventive Råd. Senest tilgået d. 24. maj 2021. Tilgængelig via: <https://dkr.dk/vold-og-voldtaegt/fakta-om-vold>

Dokkedahl, Sarah, Trine Rønde Kristensen, Siobhan Murphy & Ask Elklit (2021): *The complex trauma of psychological violence: cross-sectional findings from a Cohort of four Danish Women Shelters*, European Journal of Psychotraumatology, 12:1, 1863580

Finstad, Liv (200): *Politiblikket*. Falun: Pax.

Goffman, Erving. (1967). *Interaction ritual*. London: Penguin Books.

Goffman, Erving (2009): *Stigma - om afvigerens sociale identitet*. Oversat fra engelsk af Brian Gooseman. Frederiksberg: Samfundslitteratur Forlagene

Højberg, Henriette (2004): "Hermeneutik" i Rasborg, K. L. Fuglsang & P. B. O. (red.): *Videnskabsteori i samfundsvidenskaberne: På tværs af fagkulturer og paradigmer*. Frederiksberg: Samfundslitteratur.

Information (2019): "De fleste kvindedrab kan forebygges, vi gør det bare ikke I Danmark". Senest tilgået d. 24. maj 2021. Tilgængelig via: <https://www.information.dk/debat/2019/08/fleste-kvindedrab-kan-forebygges-goer-bare-danmark>

Information (2020): "Drop myten om den passive kvinder. Kvinder siger fra hver dag over for voldelige mænd" Chris Poole & Ditte Bjerregaard, Information. Senest tilgået d. 24. maj 2021. Tilgængelig via: <https://www.information.dk/debat/2020/08/drop-myten-passive-kvinde-kvinder-siger-hver-dag-voldelige-maend>

Jacobsen, Michael Hviid (2012): "Adaptiv teori - den tredje vej til viden" i Rasmus Antoft, Michael Hviid Jacobsen, Anja Jørgensen & Søren Kristiansen (red.): *Håndværk & horisonter - tradition og nytænkning i kvalitativ metode*. 1. udgave, 2. oplag. Odense: Syddansk Universitetsforlag.

Jacobsen, Michael Hviid; Anja Jørgensen & Stine Svendsens-Tune (2005): "Sensitiv socio- logi: Undersøgelser af udsatte og udstødte mennesker" i Jacobsen, Michael Hviid; Søren Kristiansen & Annick Prieur (red): *Liv fortælling og tekst – Strejftog i kvalitativ socio- logi*. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag.

Jacobsen, Michael Hviid & Søren Kristiansen (2015): "Chapter 5: Goffman's Sociology of Deviance" in Jacobsen, Michael Hviid & Søren Kristiansen (red.): *The Social Thought of Erving Goffman*. Sage Publications Inc.

Justitsministeriet (2020a): ”Folketinget vedtager ny samtykkelov”. Senest tilgået d. 24. maj 2021. Tilgængelig via: <https://www.justitsministeriet.dk/pressemeddelelse/folketinget-vedtager-ny-samtykkelov/>

Justitsministeriet (2020b): *“Aftale om politiets og anklagemyndighedens økonomi 2021-2023”*. København: Justitsministeriet.

Kvale, Steinar & Svend Brinkmann (2015): *”Interview - Det kvalitative forskningsinterview som håndværk”* 3. udgave, 1. oplag. København: Hans Reitzels Forlag.

Lev Uden Vold (2018): ”Socialfaglig definition af psykisk vold”. Senest tilgået d. 24. maj 2021. Tilgængelig via: <https://levudenvold.dk/for-fagfolk/socialfaglig-definition-af-psykisk-vold/>

Lev Uden Vold (2019): “Straffelovens § 243 – den nye straffelovsbestemmelse om psykisk vold”. Senest tilgået d. 24. maj 2021. Tilgængelig via: <https://levudenvold.dk/media/h54hvd5u/notat-om-den-nye-straffelovsbestemmelse-om-psykisk-vold-1.pdf>

Lind, E. Allan & Tom R. Tyler (1988): *The social psychology of procedural justice*. New York, NY: Plenum Press.

Meyer, Silke (2016): “Still blaming the victim of intimate partner violence? Women’s narratives of victim desistance and redemption when seeking support”. *Theoretical Criminology*, vol 20 (1), p. 75-90.

Noaks, Lesley & Emma Wincup (2009): “Interviews” in Lesley Noaks & Emma Wincup: *Criminological Research Understanding Qualitative Methods*. London: Sage Publications Inc.

Pape, Hilde og Kari Stefansen (2006): ”Kapittel 3.6: Kjønn og Vold” i Lorentzen, Jørgen og Wencke Mühleisen (red.) (2006): *Kjønnsforskning: En grunnbok*. Oslo: Universitetsforlaget: 207-217.

Rasmussen, Nell, Esther Nørregård-Nielsen & Niels Westermann-Brændgaard (2016): *Forebyggelse af drab og dødelig vold i nære relationer*. København.

Retsinformation (2019): ”Bekendtgørelse af straffeloven”. Senest tilgået d. 24. maj 2021. Tilgængelig via: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2019/976>

Rigspolitiet (2020): *Kriminalitetsramte borgeres tilfredshed med politiet*. København: Rigspolitiet, politifagligt udviklingscenter og koncernudvikling.

Scheff, Thomas J. (1994): *Bloody Revenge: Emotions, Nationalism and War*. Boulder: Westviews Press.

Scheff, Thomas J. (1990). *Microsociology. Discourse, Emotion, and Social Structure*. Chicago & London: The University of Chicago Press.

Statens Institut for Folkesundhed (2018): *Vold og seksuelle krænkelser*. 2. udgave. København: Statens Institut for Folkesundhed.

Tanggaard, Lene & Svend Brinkmann (2015) "Interviewet: Samtalen som forskningsmetode" i Svend Brinkmann & Lene Tanggaard (red.): *Kvalitative metoder – en grundbog*. 2. Udgave, 2. Oplag. København: Hans Reitzels Forlag.

Thibaut, John & Laurens Walker (1978). A theory of procedure. Published in *California Law Review 1978*: vol. 66:541-566.

Thomsen, Asser. H., Peter M. Leth, Hans Petter Hougen, Palle Villesen & Ole Brink (2019). Homicide in Denmark 1992-2016. Applied in *Forensic Science International: Synergy*, 1, 275-282.

United Nations Office on Drugs and Crime (2018): *Global Study on Homicide. Gender-related killing of women and girls*. Vienna: United Nations Office on Drugs and Crime.

Wad, Peter (2000): "Kritisk Realisme". *Grus*, Nr. 60, 2000:53-68.

Wad, Peter (2015): "Realistisk videnskabsfilosofi og kritisk realisme", i Jacobsen, Lippert-Rasmussen & Nedergaard et al. (red.): *Videnskabsteori i statskundskab, sociologi og forvaltning*. København: Hans Reitzels Forlag.

Wemmers, Jo-Anne and Katie Cyr (2006): What fairness means to crime victims: A social psychological perspective on victim-offender mediation. Applied *Psychology in Criminal Justice* 2006:2(2): 102-128.

Wemmers, Jo-Anne & Tinneke Vam Camp (2013): Victim satisfaction with restorative justice: More than simply procedural justice. Applied in *International Review of Victimology* 2013:19(2): 117-143. Sage Publications inc.

Wincup, Emma (2017). Interview and Focus Groups. In Emma Wincup: *Criminological research Understanding qualitative methods*. London.: Sage Publications.

Yin, Robert (2014): *Case Study Research - Design and Methods*. Sage Publications Inc.

Zizek, Slavoj (2008): *Vold de seks skæve refleksioner*. Aarhus: Forlaget Philosophia.